

LETO XXV. Štev. 22

IZDAJA IN TISKA
SPP - LJUDSKA PRAVICA-
DIREKTOR BENO ZUPANČIĆ
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
GLAVNI UREDNIK
IN DIREKTOR LISTA
IVAN SINKOVEC

Čist tiraž vsak dan razen
četka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

- LJUDSKA PRAVICA -
USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
1939 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHAJA-
LA KOT DNEVNIK IN TED-
NIK - OD OSVOBODITVE DO
1. JULJA 1951 KOT DNEVNIK,
NATO PA KOT TEDNIK -
OD 1. JULJA 1952 IZHAJA V
REDAKCIJSKI POVEZANOSTI
S -BORBO-

SEJA ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Več novih predpisov s področja socialne politike, financ in blagovnega prometa

Denarna pomoč družinam hranilcev, ki služijo vojaški rok — Sedem milijard za zgraditev žitnih skladišč in sušilnic za koruzo ter za nakup cistern — 20. april razglašen za državni praznik

Beograd, 28. jan. (Tanjug). — Danes je bila pod predstvom podpredsednika ZIS seja Zveznega izvršnega sveta. Na njej so obravnavali in sprejeli več raznih predpisov s področja socialne politike, financ in blagovnega prometa ter več predpisov v zvezi s nagrajevanjem javnih uslužbencev. Razen tega je državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović informiral Zvezni izvršni svet o nekaterih zunanjepolitičnih vprašanjih.

ZIS je sprejel osnutek zakona o denarni pomoči in zdravstveni zaščiti članov družine, katere hranilci so v obvezni vojaški službi v JLA. S tem zakonom bodo izpopolnjeni dosednji predpisi, s katerimi je bilo urejeno to vprašanje, in v skladu s spremenjenimi pogoji bo družinam hranilcev zagotovljena večja denarna pomoč in zdravstvena zaščita. Za delo nespoštni in tisti člani takšne družine, ki nimajo dovolj sredstev za preživljanje, bodo imeli pravico do denarne pomoči od 1500 do 7500 din.

ZIS je sprejel tudi osnutek zakona, s katerim se razglašajo 20. april 1959 kot dan 40-letnice ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije za državni praznik.

Stopnje davka na dohodek za leto 1959

Na predlog državnega sekretarja za finance je ZIS sprejel uredbi o spremembah in dopolnitvah davka na dohodek in odloka o stopnjah davka na dohodek za leto 1959.

Z razpravljanjem člena 5 in predlagano spremembo člena 6 uredbi o davku na dohodek se bodo stopnje davka na dohodek od kmetijstva, kakor tudi stopnje davka na dohodek od samostojnih poklicev in premoženja določale samo z zveznimi predpisi.

Načrt davka na dohodek od kmetijstva za leto 1959 je sestavljen po novem katastrskem dohodku ob uporabi enotnih progresivnih davčnih stopenj, ki bodo veljale za vsa država. Z uporabo enotnih davčnih stopenj na novi katastrski dohodek bo federaciji omogočeno uveljavljati enotno davčno politiko za vsa država. Zato je odpadla potreba, da bi ljudske republike predpisovale stopnje davka na dohodek od kmetijstva. Ljudske republike in ljudski odbori bodo lahko v prihodnje na svojem ozemlju oziroma na svojem področju usmerjale politiko obdavčenja individualnih kmetijskih proizvajalcev z določanjem stopnje občinskih določil.

Načrt davka na dohodek od kmetijstva za leto 1959 je sestavljen na podlagi enotnih davčnih

na davčno osnovo nad	do	stopnja
30.000	50.000	9 %
50.000	80.000	10 %
80.000	120.000	11 %
120.000	160.000	12 %
160.000	200.000	14 %
200.000	250.000	16 %
250.000	300.000	18 %
300.000	400.000	20 %
400.000	500.000	22 %
500.000	600.000	24 %
600.000	700.000	27 %
700.000	800.000	30 %
800.000	900.000	35 %
900.000	1.000.000	40 %

Davek na dohodek v stalnem znesku bodo plačevali postrežniki, žagarji, ulični prodajalci časnikov, srečnik in drugih proizvodov, snažilci obutve, ki delajo brez stalnega poslovnega mesta (lokala), obrtniki in ostali državljani, ki se ukvarjajo s storitvami brez stalnega poslovnega mesta (lokala), kakor tudi drugi državljani, ki se ukvarjajo s podobnimi posli in pri tem uporabljajo lastno telesno moč, če teh poslov ne opravljajo občasno. Začasno, oziroma dodatno delovnem razmerju.

Višino davka v stalnem znesku po kategorijah davkoplačevalcev določa okrajni ljudski odbor. V LR Črni gori določa višino davka na dohodek v stalnem

Za čim hitrejšo izgradnjo skladišč za žito in za proizvode iz žita je ZIS sprejel osnutek odloka, s katerim je določil iz sredstev federacije 6 milijard za posojila za zgraditev skladišč ter za finansiranje izgradnje in nakup cistern za tekoča goriva in tehnične maščobe. O tem odloku bo razpravljala Zvezna ljudska skupščina.

ZIS je sprejel tudi odlok, s katerim se da iz splošnega investicijskega sklada za zgraditev sušilnic za koruzo v letu 1959 ena milijarda. Posojila iz teh sredstev bodo dobile tiste gospodarske organizacije, ki bodo sodelovale pri izgradnji lop s 30 % lastnih sredstev in ki se ukvarjajo s pridelovanjem ali s prometom s koruzo.

nih stopenj, ki jih je sprejel ZIS kot dokumentacijo ob uveljavljanju družbenega plana za l. 1959. Davek na dohodek od kmetijstva se bo odmerjal po naslednjih stopnjah:

na davčno osnovo nad	do	stopnja
30.000	50.000	9 %
50.000	80.000	10 %
80.000	120.000	11 %
120.000	160.000	12 %
160.000	200.000	14 %
200.000	250.000	16 %
250.000	300.000	18 %
300.000	400.000	20 %
400.000	500.000	22 %
500.000	600.000	24 %
600.000	700.000	27 %
700.000	800.000	30 %
800.000	900.000	35 %
900.000	1.000.000	40 %

Za odmero davka na dohodek od samostojnih poklicev in premoženja davkoplačevalcev, ki se jim odmeri davek po letni davčni prijavi, so ostale iste davčne stopnje, ki so bile predpisane tudi za leto 1958.

Davek na dohodek od samostojnih poklicev in premoženja, razen v primerih, za katere so s tem odlokomo določene drugačne davčne stopnje ali davek v stalnem znesku, se bo odmerjal po naslednjih stopnjah:

na davčno osnovo nad	do	stopnja
30.000	50.000	9 %
50.000	80.000	10 %
80.000	120.000	11 %
120.000	160.000	12 %
160.000	200.000	14 %
200.000	250.000	16 %
250.000	300.000	18 %
300.000	400.000	20 %
400.000	500.000	22 %
500.000	600.000	24 %
600.000	700.000	27 %
700.000	800.000	30 %
800.000	900.000	35 %
900.000	1.000.000	40 %

znesku po kategorijah davkoplačevalcev občinski ljudski odbor. Davkoplačevalci, ki plačujejo davek v stalnem znesku, ne plačujejo davka na promet.

Davek na dohodek v stalnem znesku, ki ga plačujejo socialno zavarovani državljani na podlagi sedanje ali prejšnjega delovnega razmerja, in državljani, ki imajo dohodke iz delovnega razmerja, ne vpliva na njihove pravice na podlagi socialnega zavarovanja (pravica do otroške določi in druge pravice).

Davek na dohodek po stopnji od kosmatih dohodkov se plačuje: od dohodka od dobitkov pri stavih in drugih srečolovih po stopnji 15 %;

na dohodke od prodaje srečk prek zastopnikov Jugoslovanske loterije, kakor tudi od dohodkov državljanov od prodaje srečk drugih prirediteljev razen zastopnikov Jugoslovanske loterije, po stopnji 12 %;

na dohodke od provizije poslovnih agentov in poverjenikov založniških podjetij, ki jih imajo od prodaje knjig, revij in drugih publikacij teh podjetij, če ti agenti in poverjeniki niso v delovnem razmerju s založniškim podjetjem, po stopnji 15 %; na provizije, ki jih imajo od zbiranja oglasov za objavljanje v knjigah, revijah in drugih publikacijah založniških podjetij pa po stopnji 25 %;

na dohodke transportnih in obalnih delavcev, kakor tudi na dohodke drugih državljanov, ki se ukvarjajo z natovarjanjem, iztovarjanjem in prenašanjem blaga pretežno z uporabo lastne telesne moči za gospodarske, družbene in druge organizacije, državne organe in ustanove, če niso v delovnem razmerju s temi organizacijami, organi in ustanovami in če ne plačujejo davka v stalnem (fiksnem) znesku, po stopnji 15 %;

na dohodke od prevozniške dejavnosti kot postranske dejavnosti v kmetijstvu, ki jih imajo od državnih organov in ustanov, ustanov s samostojnim finansiranjem, gospodarskih, zadržnih in družbenih organizacij ter od zasebnikov, ki morajo voditi poslovne knjige, po stopnji 30 %;

na dohodke od prevozniške dejavnosti kot postranske dejavnosti v kmetijstvu, ki jih dobe izključno od prevoza mleka na račun gospodarskih in zadržnih organizacij, po stopnji 10 %;

na dohodke, ki jih imajo kmetijska gospodarstva od državnih organov in ustanov, ustanov s samostojnim finansiranjem, gospodarskih ter zadržnih in družbenih organizacij, kadar prenašajo drva ali druge potrebščine na tovarnih konjih, oslih in mezigih po gozdnih poteh, jarkih in grapah, po stopnji 20 %;

na dohodke, ki jih imajo zbirali odpadkov, če prodajajo odpadke gospodarskim organizacijam, s katerimi niso v delovnem razmerju, po stopnji 8 %;

na dohodke od dela od kosa v hiši delavca, ki jih imajo ti ljudje od gospodarskih, družbenih in drugih organizacij, državnih organov in ustanov, civilnih pravnih oseb in državljanov, ki morajo voditi kontrolne knjige, če niso z njimi v delovnem razmerju, po stopnji 20 %;

na dohodke od potujočih zabavnih skupin in od prirejanja prireditev po stopnji 20 %; na dohodke, od katerih se končno obračunava in plačuje davek na dohodek v odstotku od prometa ali kosatega dohodka po določbah četrte točke tega odloka se ne plačuje davek na promet, razen na dohodke od potujočih zabavnih skupin in od prirejanja prireditev. Pri obračunavanju davka na dohodek od dohodkov potujočih zabavnih skupin in od prirejanja prireditev se davčna osnova zmanjša za ustrezni znesek davka na promet.

Davek na dohodek, ki se končno obračuna in plačuje v odstotku od kosmatih dohodkov po določbah četrte točke, ne vpliva na pridobitev in izgubo pravice, odvisnih od višine davka na dohodek.

Davek na dohodek od občasnih dohodkov in dohodkov, ki niso bili obdavčeni v prejšnjih letih (čl. 90 in 122 uredbi o davku na dohodek) se plačuje po naslednjih stopnjah

od davčne osnove	po stopnji
do 50.000 din	30 %
do 100.000 din	35 %
do 200.000 din	40 %
do 300.000 din	45 %
do 400.000 din	50 %
do 600.000 din	55 %
do 800.000 din	60 %
do 1.000.000 din	65 %
nad 1.000.000 din	70 %

Davek na uporabo tuje delovne sile se plačuje po stopnji 4% na delavca letno.

Davek na dohodek po stvarni davčni osnovi ne more biti večji od davka po najbližji nižji davčni stopnji, uporabljeni za njeno najvišjo osnovo, povečano z razliko med stvarno davčno osnovo

(Nadaljevanje na 2. strani)

Med potjo v Etiopijo

Na Galebu, 28. jan. (Tanjug). Predsednikova eskadra plove že drugi dan po Indijskem oceanu v smeri proti ožini Bab el Mandeb in etiopski lukti Masauli. Včeraj je plula južno od otoka Minikoj. Pojutrišnjem bo rezala valove mimo otoka Sokotra in potem zaplula v teritorialne vode Somalije.

Danes je predsednik republike prejel od celjanskega ministrskega predsednika Solomona Bandarana odgovor na svojo poslovilno brzojavko. Glasi se:

Zahvaljujem se Vaši ekscelenci za poslanico. Srečni smo, ker vemo, da ste se Vi, Vaša soproga in Vaše spremstvo prijetno počutili med obiskom v naši deželi. V posebno zadovoljstvo nam je bilo, da ste se mudili med nami, zame osebno pa je bila izmenjava misli z Vami redka prilžnost. Sodim, da je Vaš obisk mnogo prispeval h krepitvi odnosov med našima dvema deželama. Moja soproga in jaz izražava Vam in Vaši soprogi najboljše želje.

SADOVI POTOVANJA PREDSEDNIKA TITA PO AZIJSKIH DEŽELAH

v splošni presoji indijskih in egiptovskih časnikov

New Delhi, 28. jan. (Tanjug). Časniki že ves čas pozorno spremljajo potovanje predsednika Tita. Madraška lista »Bombay Chronicle« in »Mail« sta objavila zdaj daljše odlomke iz razgovora predsednika Tita z jugoslovanskimi novinarji na Cejlonu.

V velikem naslovu poročila o tem poudarja »Bombay Chroni-

cle« Titove besede, da je bil obisk v azijskih deželah zelo koristen. Časnik beleži še posebej Titovo izjavo, kako je bil lep sprejet v Indiji in kako je bil ta njegov obisk v Indiji, čeprav ni bil uraden, v državnem oziru zelo važen spričo stikov z indijskimi državniki.

»Mail« po podrobnou obeležuje pomen sodelovanja med deželami, ki niso v blokhi. Obisk predsednika Tita v Indiji je bil zelo koristen. V razgovorih je bilo doseženo soglasje o raznih mednarodnih problemih. Jugoslovanski gostje in indijski gostitelji so prišli do prepričanja, da so dane velike možnosti tudi za nadaljnji razširitev gospodarskega sodelovanja med obema deželama.

Oba časnika poudarjata, da imata Jugoslavija in Indonezija

Po podpisu skupnega uradnega poročila o državnih razgovorih v Colombu sta si predsednik Tito in ministrski predsednik Bandarana prisrčno stisnila roki

Ko je naš predsednik poteval po Cejlonu, se je med potjo v Kendi ustavil, se pogovoril z ondoinimi domačini in si pri ondoini prodajalki kupil tudi kokosov oreh in se okrepčal z njegovim osvežilnim sokom

SADOVI POTOVANJA PREDSEDNIKA TITA PO AZIJSKIH DEŽELAH

enaka gledišča v mednarodnih vprašanjih v duhu načel bandunske resolucije, in da tudi je obisk v Burmi obrodil zelo koristne sadove. Zdej se je pokazalo, da tudi Jugoslavija in Cejlono enako presojata položaj na svetu.

Kairo, 28. jan. (Tanjug). Današnji »Al Saab« objavlja uvodnik o obisku predsednika Tita v azijskih deželah, v katerem ugotavlja, da so Titovi razgovori, ki jih je imel v teh deželah, nasploh utrdili politiko neodvisnosti in miroljubne koeksistence. »Politika pozitivne nevtralnosti,« pravi list, »se je pokazala za najboljšo sredstvo v boju za ohranitev mira. Ta politika pridobiva čedalje več pristašev, ker na eni strani zagotavlja neodvisnost in suverenost dežel, na drugi strani pa prispeva h krepitvi osvobodilnih gibanj.« Indonezija, Indija, Burma in Cejlono so med Titovim obiskom še enkrat potrdili svojo trdno odločitev, da ostanejo zunaj blokov in ohranijo svojo neodvisnost, pri čemer bo njih zunanja politika smelona na načelih bandunske konferenice in pozitivne nevtralnosti.

Časnik zaključuje, da spričo čedalje večjega števila nevrnalnih dežel nedvomno slabijo vojaške zveze, hkrati pa se krepi sila, ki lahko vpliva na mednarodno ravnanje v okviru OZN kakor tudi zunaj te organizacije.

Temeljni sporazum

ki naj bi avtomatično omogočil vse ostale sporazume med ZDA in SZ

Washington, 28. jan. (Reuter). Eisenhower je na današnjem sestanku z novinarji izjavil, da bi bil koristen vsakršni razgovor s Sovjetsko zvezo, če bi na njih plodno razpravljali o medsebojnih nesoglasjih. Treba bi bilo doseči nek temeljni sporazum, ki bi na njem potem lahko gradili različne tehnične in celo mehanične sporazume, ki bi se avtomatično uveljavljali, kakor n. pr. sporazuma o zaščiti pred nenadnim napadom in prepovedi poskusov z jedrskim orožjem. Napredek pa bi lahko dosegli samo ob boljšem splošnem razumevanju glede mira v Evropi, ob pripravljenosti obeh strani, da se odrečeta uporabi sile in subverzivnemu delovanju v njihovih prizadevanjih, da obdržita svoje položaje.

Na vprašanje, ali namerava poslati podpredsednika Nixona na obisk v SZ, je Eisenhower odgovoril, da za zdaj nimajo v načrtu, da bi kdo iz ZDA potoval v SZ. Na vprašanje, ali imajo morebiti v načrtu, da bi Hruščev prišel v ZDA podobno kakor Mikojan, je dejal, da takšnega dogovora se bi mogli skleniti za predsednika vlade. Obisk Hruščeva bi bil povsem drugačne narave in tu primerjave niso mogoče.

V zvezi s včerajšnjo izjavo Hruščeva, da so v SZ začeli serijsko proizvodnjo medcelinske rakete, je Eisenhower dejal, da je imel program graditve raket v ZDA od vsega začetka prednost pred vsemi drugimi načrti in da je bil zelo uspešen.

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek, 29. januarja 1959

V zahodnih krajih Slovenije pretežno jasno, v jugovzhodnih pretežno oblačno. Temperatura ponoči do -2, v Primorju okoli +2, najvišja dneva do 6, v Primorju do 10 stopinj C.

Nad srednjo Evropo se zadržuje močno področje visokega zravnega pritiska in se počasi pomika proti vzhodu. Zahodno Evropo je predvsem v višinah ponovno zajel zelo toplel zrak.

Iz zgodovine delavskega gibanja

30. januar Protest beograjskih študentov proti početju francoske vlade

Na velikem protestnem zborovanju, ki so ga organizirali komunisti 30. januarja 1939 v Beogradu, je več tisoč študentov beograjske univerze manifestiralo svojo solidarnost s španskim ljudstvom...

Čim bolj se je državljanska vojna bližala nesrečnemu koncu, čim huje udarce so zadajali fašisti španskemu ljudstvu, tem večje je bilo ogorčenje naše demokratične javnosti nad tako imenovano politiko "nevmešavanja"...

Po svetu so se širile vesti o zverinstvih, ki so jih počeli fašisti v zasedenih mestih in vseh: o 50.000 ubitih v Madridu, o 30.000 ustreljenih v Barceloni, o strašnih zločinih fašističnih letalcev, ki so bombardirali in s strojnimi strelnimi orožji ubijali na begunce...

Dodatki za nekatere uslužbence

Včeraj je Zvezni izvršni svet sprejel uredbo o uvedbi posebnih dodatkov v višini 15 do 30 % plače

(Nadaljevanje s 1. strani) in najvišjo osnovo, za katero se uporablja neposredno nižja davčna stopnja. Glede davka, ki se plačuje ob prenehanju izplačevanja dohodkov (točka 4. tega odloka)...

Sprememba uredbe o davku na promet

Zvezni izvršni svet je sprejel tudi uredbo o spremembi uredbe o davku na promet. Ker je bil sprit posledic suše pridelok tobaka na hektar v letu 1958 v primerjavi s letom 1957 približno za 35% manjši...

Uredba o posebni dokladi za sanitarne in devizne inšpektorje ter za uslužbence carinskih oddelkov in izpostav

ZIS je na današnji seji sprejel tudi več uredb, ki se nanašajo na nagrajevanje javnih uslužbencev...

šajo na nagrajevanje javnih uslužbencev. Ti predpisi bodo veljali od 1. januarja 1959. Po določbah uredbe o posebni dokladi za sanitarne inšpektorje...

Po določbah uredbe o posebni dokladi za sanitarne inšpektorje pripada glavnim sanitarnim inšpektorjem, šefom inšpektoratov, sanitarnim in pomožnim inšpektorjem, šefom odsekov oziroma referentom za posebe sanitarne inšpekcije, kakor tudi uslužbencem za medicinsko izobrazbo organov uprave razen osnovne in položajne plače še posebna doklada.

Višino te doklade določijo sekretariat ZIS za ljudsko zdravje oziroma republiški sveti za ljudsko zdravje v mejah 15 do 30% osnovne in položajne plače v odvisnosti od funkcije, napornosti in pogojev dela.

Tudi uslužbenec z visoko medicinsko izobrazbo, zaposlenim v organih uprave, pristojnih za posle ljudskega zdravja, kakor tudi v upravnih ustanovah, katerih delovno torišče sodi na področje zdravstvene problematike, pripada posebna doklada v višini 15 do 30% osnovne in položajne plače, toda s pogojem, da se naknadno usposobijo za upravljanje organizacijskih poslov.

Z uvedbo te doklade se uslužbenec, na katere se nanašajo določbe tega predpisa, dejansko izenačuje z zdravstvenimi uslužbenci, zaposlenimi v higienskih ustanovah, v katerih že prejema posebno doklado.

Uredba o posebni dokladi za devizne inšpektorje predvideva uvedbo te doklade v znesku do 6000 din mesečno. Posebna doklada pripada deviznim inšpektorjem, in sicer 3000 din, če so delali kot inšpektorji do 2 let, 4000 dinarjev, če so delali kot inšpektorji nad 2 do 4 leta, 5000 din, če so delali nad 4 do 6 let in 6000 din, če so delali kot inšpektorji nad 6 let.

Deviznemu inšpektorju, ki mora opraviti strokovni izpit, pripada tudi doklada, ki pa znaša polovico posebne doklade, predvidene z uredbo. Pričakovati je, da bo uveljavljenje te uredbe omogočilo deviznim inšpektoratom ne le izpolniti potrebno število inšpektorov, marveč tudi dobiti dober kader za izpolnjevanje tedaj bolj zamotanih nalog.

Po uredbi o posebni dokladi za uslužbence carinskih oddelkov in carinskih izpostav obmejn...

nih carinarne zunaj sedeža carinarne se uvaja posebna doklada v znesku do 6000 din. Ta doklada pripada samo tistim uslužbencem, ki opravljajo izključno carinske posle.

Na pristojnem mestu so poudarili, da traja ta služba nepretrgoma in večidel na meji, v manjših krajih, kjer so življenjski pogoji težavnejši. Spritno takšnega položaja je praznih precej delovnih mest in dobrega kadra je tedaj manj, ker odhajajo uslužbenci v druge službe, kjer so pogoji ugodnejši.

Odloki o posebnih dokladah za učno osebje v šolah in na fakultetah

Zvezni izvršni svet je na današnji seji sprejel tudi tri odloke, po katerih določbah je moč določiti posebne doklade za vzgojno in učno osebje v šolah ter strokovnih šolah in na fakultetah.

Po odloku v okvirih za določitev posebnih dokladov za učno in vzgojno osebje v šolah in drugih ustanovah za vzgojo in izobrazbo je moč določiti posebno doklado v mesečnih zneskih, in sicer za delo:

- 1. v krajih, kjer so delovni in življenjski pogoji izrazito težavni, do 5000 din; 2. v šolah (oddelkih) in drugih ustanovah za vzgojo in izobrazbo za gluhe, slepe, vzgojno zanemarjene, duševno zaostale,

logopatske, tuberkulozne in za trahomom obolele otroke in mladino do 4000 din;

3. v vadicah (oddelkih), v katerih se dijaki pripravljajo na učiteljski ali vzgojiteljski poklic, do 5000 din;

4. v poskusnih šolah in oddelkih do 3000 din;

5. z večjim številom otrok (učencev) z več razredi v enem oddelku itd. do 5000 din.

Odlok o okvirih za določitev posebnih dokladov za učno osebje določene specialnosti v strokovnih šolah predvideva, da lahko izvršni sveti odobro takšno doklado.

Ta doklada lahko znaša mesečno za učno osebje s fakultetno ali njej enako izobrazbo do 6000 din, za učno osebje z izobrazbo, ki si jo pridobe na višji strokovni šoli, do 5000 din, in za izobrazbo, ki si jo pridobi na strokovnih šolah, do 4000 din.

Po določbah odloka o okvirih za določitev posebnih dokladov za asistente določene specialnosti na posameznih fakultetah lahko znaša takšna doklada do 5000 din. Predpise o določitvi doklade, o njeni višini za asistente določene specialnosti itd. bodo izdali republiški izvršni sveti na podlagi mnenja univerzitetnih svetov.

Na koncu je ZIS sprejel odlok o ustanovitvi konzulata FLRJ v Latakiji ter ratificiral več mednarodnih sporazumov.

Natečaj za pridelke

Doslej se je prijaviło okrog 70 pridelovalnih organizacij

Beograd, 28. jan. (Tanjug). Okrog 70 pridelovalnih organizacij iz vse države je doslej poslalo Zvezi kmetijsko-gozdarskih zbornic Jugoslavije prijave za natečaj za največje pridelke pšenice, koruze in sladkorne pese.

Največ površin je bilo prijavljenih za koruzo — nad 1500 ha, za pšenico okrog 1050, za sladkorno peso pa nad 400 ha. Prijave za ta natečaj je poslalo tudi več individualnih pridelovalcev, ki so v kooperaciji z zadrugami.

Pridelki, ki so jih kmetijske organizacije planirale na prijavljenih površinah, v glavnem ustrezajo minimalnim pridelkom, ki jih je razpisala Zveza kmetijsko-gozdarskih zbornic kot pogoja za nagrado.

tijsko-gozdarskih zbornic kot pogoja za nagrado.

Pridelovalci pšenice, ki bodo pridelali 10.000 kg na hektar, se bodo lahko potovali za nagrado 7 milijonov dinarjev. Po 4 milijone dinarjev bodo dobili pridelovalci, ki bodo na 50 ha povprečno pridelali 8000 kg na ha, na 100 ha pa 7000 kg na ha. Najboljši pridelovalec v posamezni skupini bo nagrajen z 10 milijoni dinarjev, in sicer v tekmovalju za največji pridelok na enem hektaru, po 6 milijonov dinarjev nagrada pa bodo dobili pridelovalci, ki bodo dosegli največji pridelok na 50 in 100 ha. Isto velja tudi za zmagovalce v pridelovanju koruze in sladkorne pese.

Nagrade za pridelovalce koruze in sladkorne pese, ki bodo dosegli največje pridelke, bodo prav tako visoke kot za pridelovalce pšenice. Toda pridelovalci koruze v suhem poljedelstvu (brez namakanja) morajo na dveh, 50 in 100 ha pridelati 17.000, 14.000 in 13.000 kg na ha, da bi izpolnili pogoj za nagrado. Na površinah pa, ki jih namakajo, morajo pridelati (na dveh, 30 in 100 ha) 20.000, 16.000 in 15.000 kg koruze na hektar.

Kar zadeva sladkorno peso, morajo pridelati 12, 9 in 7 vagonov na hektar na prav tolikšnih površinah kot pridelovalci koruze v suhem poljedelstvu. Če pa prijavljene površine namakajo, morajo pridelati najmanj 16, 12 in 10 vagonov na hektar, odvisno od velikosti parcel.

Letos bodo tudi ekonomsko analizirali proces pridelovanja. Ugotoviti je namreč treba pridelovalno ceno, ki pri pšenici in koruzi ne sme biti večja od 20 dinarjev za kg. Predvidena pridelovalna cena pri mnogih pridelovalcih, ki so že poslali prijave, znaša okrog 15 dinarjev za kg.

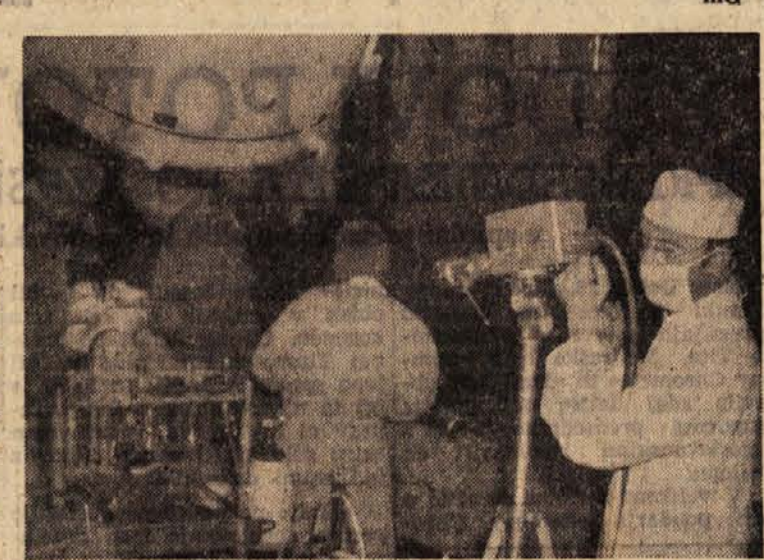
SKRIVNOSTI ŽIVLJENJA pred elektronskim očesom

Velika pomoč ob študiju medicine in za nas nova uporaba televizije

Ljubljana, 28. jan. — Elektronsko oko, televizijska snemalna kamera posega vepsovod, tudi v medicino. Ne samo v svetu, tudi pri nas. Na Ginekološko-poročniški kliniki v Ljubljani je namreč danes dopolnilo stekla ginekološka televizija, ki predstavlja prvi primer uporabe televizije v medicinske namene v naši državi.

Po prenosu operacije in predavanju v predavalnici, kjer so se razen študentov zbrali še zdravniki, medicinsko osebje, zastopniki tiska in drugi, smo se zapletli v krajši pomenek s predstojnikom klinike dr. Novakom in njegovimi sodelavci ter s TV kamermanom Vlastjo. Zvedeli smo, da so se za uporabo televizije odločili po ogledu televizijskega laboratorija Inštituta za elektrovezve v Nebotičniku. Naprave za prenos slike so dobili lani na pomlad, ko so začeli s prvimi poskusi. S TV oddajnikom in snemalno kamero, konstrukcijo Stojana Flajsa, sicer pa izdelkom Industrije za elektrovezve, so na ljubljanski kliniki zelo zadovoljni.

Prav tako tudi v napravami za prenos zvoka, ki je zanje poskrbel Rudi Omota. Vse potrebno je Ginekološko-poročniški kliniki veljalo okrog 4 milijone dinarjev. To modernizacijo v "hiši prvega joka" so s svojo pomočjo omogočili predvsem svet za kulturo in prosveto LRS, dekanat Medicinske fakultete, Uprava kliničnih bolnišnic in Republiška trgovinska zbornica.

V operacijsko dvorano se je »vihotapil« nov gost — televizijska snemalna kamera

Priporočilo sindikatov delovnim kolektivom

Ljubljana, 28. jan. (Tanjug). Na današnji tiskovni konferenci so člani predsedstva Republiškega sveta sindikatov Slovenije obravnavali priporočilo sindikatov delovnim kolektivom, naj v načelu ne zvišujejo osebnih tarifnih postavk v primerjavi z lanskim letom. Priporočajo tudi, naj večja sredstva, s katerimi bodo letos razpolagale gospodarske organizacije, uporabljajo predvsem za nagrajevanje po delovnem učinku. Republiški svet je nato predlagal sindikalnim organizacijam oziroma občinskim sindikalnim svetom, naj ne odobravajo tarifnih pravilnikov, če gospodarske organizacije ne priložijo tarifnim pravilnikom tudi pravilnike o normah, akordnih premijah in ostalo dokumentacijo o spremljanju delovne storilnosti.

V nagrajevanju po učinku je potrebno razviti individualno zainteresiranost delavcev oziroma skupin delavcev. Osebnih dohodkov naj bodo odvisni ne le od delovnega učinka, ampak tudi od gospodarskega uspeha podjetja. Tarifne postavke uslužbencev in delavcev na tako imenovanih režijskih delovnih mestih naj bodo določene tako, da bodo osnovne tarifne postavke zagotovljene, ko doseže podjetje predvideni dohodek.

(Nadaljevanje) »Ne glede na to, kakšne ukrepe bo storil Centralni komite, morajo delavci Vukovara ohraniti bojno razpoloženje,« je dejal Supanc ognjevit. »Mi se moramo boriti proti paniki in pasivnemu odnosu do terorja 'Obznane', partijsko organizacijo pa je treba obvarovati razsula. Predlagam, da takoj navežemo kurirsko zvezo s Centralnim komitejem, z osješko, šidsko, brodsko in vinkovsko partijsko organizacijo. Sporočiti jim moramo, da naša organizacija meni, da se je treba terorju upreti z orožjem.« Josip Gazi, član Centralnega komiteja ZKJ, ki je bil takrat član SKOJ in ki je aktivno delal v vukovarski partijski organizaciji, je napisal v svoji knjigi »Vukovar v razrednem boju« o tej Supancjevi zamisli odpora proti »Obznani« tole: »Ni dvoma, da je bil Supancjev predlog o takojšnji ustanovitvi ilegalnih partijskih forumov in organizacij ter ilegalnem tisku pravilen, ker so državni organi imeli v evidenci vse partijsko vodstvo in z njegovo aretacijo bi lahko povsem onemogočili vse mestno gibanje. Prav tako je pravilna njegova orientacija glede odpora proti režimu 'Obznane'. Dejstvo je, da je Supanc veroval v revolucijo in da so takratni partijski tisk in govorni partijskih voditeljev podpirali takšno prepričanje. Zato je Supanc vse delo partijske organizacije usmerjal na revolucijo in jo pripravil. Blizu 200 izbranih 'rdečih stražarjev', ki so štutili delavska zborovanja in manifestacije v mestu ter partijska zborovanja po vaseh, to je bil že pripravljen bojni odred, ki bi lahko po Supancjevih zamislih v danem trenutku brez večjih težav razorožili policijske in orožniške odrede v Vukovaru in bil prvi odred 'rdeče garde' v primeru revolucije. Supancjeva težnja, da bi se uprli razbessni reakciji, ustreza njegovemu značaju neustrašnega borca, dobrega organizatorja in dobrega vojaka. Supanc je bil med vojno poročnik avtrogroške monarchije. Bil je dovolj pogumen, da se je v zelo težavnih pogojih prebil iz prednje bojne črte k Rusom in se jim vdaj z vsem svojim odredom. Pozneje se pridružil boljševikom in sodeloval v bojih proti kontrarevoluciji kot vojak Rdeče armade. Supanc se je iz Oktobrske revolucije vrnil v domovino obogaten z ogromnimi revolucionarnimi izkušnjami. Te izkušnje je uporabil v delu partijske organizacije Vukovara ter za povečanje njene idejne in revolucionarne pripravljenosti.«

PRVA ŽRTEV »OBZNANE«

(Kako so v noči na 1. januar 1921 ubili sekretarja partijske organizacije Vukovara Stjepana Supanca)

(Nadaljevanje) Vsako odlašanje — korak bliže k porazu... Supancjevih revolucionarnih zamisli niso sprejeli soglasno. Nekateri člani mestnega partijskega vodstva so bili dokaj omahljivi in v glavnem so modrovali takole: Če Partija ne začne odločne akcije po vsej deželi, ostanemo osamljeni. In naša akcija bo ostala samo v mejah krajevnega pregrata, ki ga bodo krvavo zadušili... Supanc pa se ni dal tako lahko prepričati. Trdil je: »vsako odlašanje v takšnih momentih, sleherni neizkoriščena minuta pomeni korak bliže k porazu.« Supanc je na tem sestanku vztrajno pojasnjeval, da je postavila »Obznana-

našo Partijo pred izbiro: biti ali ne biti. Vemore je poudarjal, da je treba odločno in naglo reagirati. Konferenca je naposled vendarle obstajala Supanca, naj imenuje oziroma organizira revolucionarni štab. Sklenili so tudi takoj poslati v Beograd posebno kurirja, da bi navezali stike s Centralnim komitejem KPJ. Sestanek se je zaključil precej pozno. Udeleženci so posamez zapuščali hišo na Sejemščini in izginjali v temo. Ker med sestanekom v tem delu mesta ni bilo videti nobenega orožnika ne policajca, je delavska straža v prepričanju, da se ne bo zgodilo nič posebnega, zapustila svoja mesta. Ko so namreč videli, da posamezniki in manjše skupine komunistov prihajajo iz hiše, so stražarji mislili, da v njej ni nikogar več. Ostal pa je hiši Supanc in nekaj njegovih najbližjih tovarišev. Zadržal jih je kurir iz Vinkovcev, ki je bil prišel ob koncu konferencie in jim pripovedoval o načrtih vinkovske partijske organizacije. Njegova izjava je razburila in razjezila vukovarske komuniste.

PO PREVRATU NA KUBI

Nepravilne obdolžitve

Dogodki na Kubi po strmoglavljenju Batiste zbujajo pozornost mednarodne javnosti iz več razlogov. Danes je že povsem očitno, da gibanje, ki je pod vodstvom profesorja Fidela Castra obračunalo z osvraženim režimom, ljudstvo močno podpira. Kubanci so dolga leta živeli pod knuto Batistovega trinošča, ki je bila v svetu Latinske Amerike v nekem smislu sinonim korupcije, nasilja in izdajstva življenjskih koristi naroda in predvsem gospodarskih. Nezadovoljstvo ljudi, ki se je leta in leta kopičilo in so ga nasilno dušili, je izbruhnilo kakor lava in pomelilo režim. A se pri tem ni ustavilo. Sedanje spremembe na Kubi niso v izmenjavi ljudi, v zamenjavi ene diktature za drugo. Gre za gibanje, ki je pritegnilo in zajelo večino nezadovoljnega prebivalstva.

To gibanje je zdaj sprožilo dve bistveni zahtevi: uničiti ostale

zatožno klop najhujše zločince, ki so za časa Batistove strahovlade zapirali in ubijali svoje politične nasprotnike in nedolžne ljudi. Značilno pa je, da se je zdelo nekaterim tujim krogom v sosednjih deželah potrebno, da protestirajo proti tem obravnavam, ki so povsem notranja zadeva Kubancev. V nekaterih deželah je začel tisk ostro gonjo zoper novi kubanski režim. Celotno v nekem ožjem odboru ameriškega Kongresa je bil sprožen predlog, naj poseje vmes ameriško zunanje ministrstvo in »ustavi« Castra, še preden bo »razredil« prebivalstvo Kube, kakor tudi predlog, naj bi proti Kubi nastopili z gospodarskimi sankcijami.

Takšni predlogi in pobude kažejo, da posamezni krogi v tujini niso doumeli, kaj se je zgodilo in se dogaja ne le na Kubi, marveč tudi v drugih deželah Latinske Amerike.

»Nagrobni govori«

na zasedanju Bagdadske zveze v Karačiju?
Pakistan in Irak se ne zadovoljujeta z enostranskimi ameriškimi »jamstvi« v predlaganih dvostranskih sporazumih — Razočaranje v azijskih deželah zaradi izostale večje gospodarske pomoči

Nev Delhi, 28. jan. (Tanjug). Zasedanje Sveta ministrov dežel v Bagdadski zvezi spremljajo v New Delhiju zelo pazljivo. V svojih poročilih iz Karačija časniki poudarjajo, da se je zmanjšala možnost, da bi v kratkem sklenili dvostranske sporazume med ZDA na eni ter Pakistanom, Turčijo in Iranom na drugi strani.

»Times of India« pravi, da je glavna razlika med enim in drugim v tem, da bi ZDA rade, da bi bili sporazumi usmerjeni samo proti »komunistični agresiji«, vtem ko zahtevata Iran in Pakistan, da bi zajeli tudi morebitne agresije s katere druge strani. Časniki tudi poročajo, da so azijske članice Bagdadske zveze razočarane, ker ni upanja, da bi mogle prek te organizacije doseči še znatnejšo gospodarsko pomoč.

Zadnje dni je indijski tisk objavil več člankov, v katerih je opozoril na škodljivost Bagdadske zveze, ker samo še bolj zaostruje dovolj napeti mednarodni položaj, in to še posebej v Jugovzhodni Aziji. Po mnenju delhijskih političnih krogov Bagdadska zveza nima nobenega realnega opravila za svoj obstoj in zdaj jo skušajo v Karačiju za zaprtimi vrati utrditi tako, da bi jo povežali s SEATO in Atlantsko zvezo.

Indijska agencija Press Trust poroča, da so v Karačiju glede najbolj občutljive organske strani Zveze — Iraka — sklenili pustiti to deželo pri miru, dokler se ne bodo razmere v njej stabilizirale, ker je baje še zmerom možno, da se bo drugače orientirala nasproti Bagdadski zvezi kakor zdaj, ko je njen članstvo povsem pasivno.

»Times of India« je objavil tudi uvodnik, v katerem se strinja z mnenjem kairskih časnikov, da zvene izjave na sestanku v Karačiju kot »nagrobni govori«. Časnik meni, da še na nobenem zasedanju te Zveze nista tako zelo prišla do izraza razočaranje in obup kakor na sedanjem. »Neznatna sredstva«, piše časnik, »ki sta jih Amerika in Velika Britanija namenili za tehnično pomoč azijskim članicam Zveze, kažejo, kako malo je obema veleislama do gospodarskega razvoja tega

delu sveta. Njun edini cilj je, da bi te dežele obdržali v hladni vojni, in če so Pakistan, Turčija in Iran sploh kdaj upali na večjo gospodarsko pomoč, tedaj lahko zdaj pripišejo krivdo samo sebi, ker je bilo že od vsega začetka jasno, da je ne bodo dobili.«

Odliskovanje naše delegacije v ZAR

Kairo, 28. jan. (Tanjug.) Predsednik Gamal Abdel Naser je odliskoval v redom Nila člana Zveznega izvršnega sveta Momo Markoviča, ki je vodil jugoslovansko delegacijo na desettrednem uradnem obisku v ZAR. Odliskovanji so bili tudi ostali člani delegacije. V imenu predsednika Naserja je članom delegacije izročil odliskovanja ministar za socialno skrbstvo Husein Safej. Jugoslovanska delegacija je danes odpotovala v Damask. Na obisku v sirslem delu ZAR se bo mudila štiri dni.

Arabci o nas

Kairo, 28. jan. (Tanjug). — Pod naslovom »Pet narodov — ena volja« je izšla v Kairu knjiga o Jugoslaviji, ki jo je napisal urednik večernika »Al Misa« Abdel Azis Hamis, ki je bil v skupini novinarjev, ki se je nedavno mudila v Jugoslaviji.

Knjiga je razdeljena v deset poglavij in je bogato ilustrirana. V njej so zbrani splošni podatki ter zgodovinski pregled jugoslovanske socialistične revolucije. Avtor je posvetil posebno pozornost sistemu socialistične demokracije in drugim dosežkom na družbenem in gospodarskem področju. Posebno poglavje je posvečeno jugoslovanski zunanji politiki, drugo poglavje pa osebnosti predsednika Tita.

V poglavju o jugoslovanski zunanji politiki Abdel Hamis ugotavlja, da sloni trdno na načelih aktivne koezistenčne in nevključevanja v bloke. Pri tem opozarja na podobnost jugoslovanskih in egiptovskih zunanjepolitičnih načel. V uvodu avtor obeležuje prijateljstvo med narodi obeh dežel in pravi, da so egiptovski novinarji preživeli v Jugoslaviji tri nepozabne tedne.

nek starega režima in uveljaviti demokracijo, s tujino pa navezati enakopravne odnose.

Zdaj razmere na Kubi niso povsem urejene. Med skoraj šest milijoni ljudi na otoku še ni prenehalo vreti. V Havani in nekaterih drugih krajih posajajo na

Arthur Miller nagradjen

New York, 28. jan. (Reuter). — Ameriški pisatelj in dramatik Arthur Miller je bil odlikovan z zlato medaljo nacionalnega Inštituta za književnost in umetnost. S to medaljo so ga odlikovali za njegovo delo na področju dramatike. Za dramo »Smrt trgovskega potnika« je Miller prejel Pulitzerjevo nagrado.

Zlato medaljo Inštituta je za uspešno delo na področju grafike dobil George Grosz, slikar nemškega porekla, ki je pobegnil iz Nemčije, ko je prišel Hitler na oblast.

Nedavno strmoglavljenje osvraženih režimov Rojasa Pinille v Kolumbiji in Pereza Jimenea v Venezueli kaže hkrati s sedanji spremembami na Kubi, da so postale protiljudske diktature nevzdržne »celo« v Latinski Ameriki. Na drugi strani pa nedavni sklep venezuelske vlade, da bo zvišala svoj delež v dobičkih tujih družb, ki izkoriščajo venezuelsko nafto, ter sedanja odločitev kubanske vlade, da bo revidirala vse koncesije, ki jih je dal Batista tujim družbam (v glavnem ameriškimi), potrjujeta, da narasli val nacionalizma, ki je zajel Latinsko Ameriko, terja ne samo politično, ampak tudi gospodarsko osvojitve.

To so dejstva, ki jih ni moč več prezreti in jih ni moč omalovaževati. Čim prej jih bodo doumeli, tem bolje bo za dežele Latinske Amerike in njihovo severno sosedo.

D. D. M.

VLOGA GOSTOV

na kongresu KPSZ v Moskvi

Moskva, 28. jan. (TASS) Na kongresu KPSZ se je davi začela razprava o referatu Nikite Hruščeva. Ukrajinski delegat Podgornij je dejal, da je kongres KP Ukrajine že v celoti odobril tezo o sedemletnem načrtu, ter menil, da ga bo moč v Ukrajini izpolniti v industrijskih panogah v 5 do 6 letih, v kmetijstvu pa v 5 letih. Moskovski delegat Ustinov je govoril o obnovi sedanjih podjetij.

Nato je kongres pozdravil vodja kitajske delegacije Ču En Laj, ki je dejal, da so SZ, Kitajska in dežele ljudske demokracije enotne in da bodo odločno ubirale pot v komunizem. Napadel je ZKJ in jo obdolžil, »da hoče skupaj z

ameriškimi imperialisti razbiti enotnost med SZ in LR Kitajsko«. V nadaljevanju razprave je Aleksej Kosigin dejal, da se bo sta lahka in živilska industrija razvili predvsem v novih krajih v Srednji Aziji, Kazakstanu, Uralu in Sibiriji.

Prvi sekretar KP Belorusije Mazurov je nato obsodil »klavarno skupino frakcionalcev«, ki je skušala onemogočiti praktično izpolnjevanje nalog, ki jih je postavil XX. kongres. Sprožil je nekaj predlogov o načrtih za popolnejšo elektrifikacijo Bele Rusije.

Potem je Vladimir Gomuška pozdravil kongres. Teze Hruščeva o odnosih med komunističnimi partijami, je dejal, »so bile koristne in so zadale udarec revizionistom«.

Popoldne sta govorila Beljajev in Krilenko, nato pa Palmiro Togliatti. Ta je dejal, da je začela reakcija v Italiji v zadnjem času ofenzivno proti demokratičnim svobodom in da je enotnost akcije delavskega razreda in demokratičnih sil pogoj, da bi postavili pol silam fašizma. KPI odobrava razglšana načela o odnosih med komunističnimi partijami. »Poti zgodovine niso določene vnaprej. Vsak narod ima svoje nacionalne sposobnosti in partija delavskega razreda mora v svojem delovanju razviti te sposobnosti.«

Dunajsko dvojno merilo

Ali je uradnik deželne vlade v Celovcu, ki je po poreklu Slovenec, upravičen, da zastopa interese manjšine?

Celovec, 28. jan. Avstrijska agencija APA je včeraj obrazložila stališče dunajskega prosvetnega ministrstva o nedavni izjavi predstavnika jugoslovanskega državnega sekretariata za zunanje zadeve Draga Kunca, po kateri v šolski komisiji, ki te dni inšpicirajo pouk v šolah na Koroskem, ni nobenega Slovenca. Ministrstvo pravi, da Kunčeva trditve ni točna, temveč da je izmed spremljevalcev komisije šolski nadzornik in referent za dvojezično šolstvo pri deželni vladi na Koroskem in da je njegov materni jezik slovenski.

V slovenskih krogih na Koroskem pripominjajo, da si je prosvetno ministrstvo napačno razlagalo izjavo jugoslovanskega predstavnika. Drago Kunc je dejal, da v komisiji ni nobenega zastopnika koroskih Slovencev, ne pa, da v komisiji ni nobenega članka slovenske krvi in slovenskega materinega jezika. To pa je bistvena razlika: uradnik deželne vlade, ki je čeprav je slovenskega porekla, ni kvalificiran za to, da v tem tako važnem poslu zastopa interese slovenske manjšine.

nutno — iz tega ali onega vzroka — prištevajo.

Ta primer vsekakor izpričuje, da se avstrijsko prosvetno ministrstvo dobro zaveda nevzdržnosti »načela lastne opredelbe« in pa predvsem, da se v problemu narodnostnega označevanja ravna zgolj po trenutni neposredni koristi, ne pa po nekem objektivnem merilu.

Šolska komisija bo verjetno že v petek zaključila svoje delo. Doslej je pregledala okrog 25 šol. Jutri se bo odpravila v Podjuno, v skrajni vzhodni del dvojezičnega ozemlja, ki je skoraj popolnoma slovenski. Po sedanjih zatrdilih opravlja komisija svoje delo vestno in nepristransko.

Slavko Fras

DULLES NE MARA

liberalizacije trgovinske menjave blaga s Sovjetsko zvezo

Washington, 28. jan. (AP). Zunanji minister Dulles je sinoči na sestanku s novinarji izjavil, da bi lahko na pomlad sklical konferenco vzhodnih in zahodnih odgovornih politikov, na kateri bi razpravljali o nemškem vprašanju in o evropski varnosti. Pristavil je, da je včasih »v napornih pogajanjih s Sovjetsko zvezo možno doseči sporazume, ki koristijo miru.« ZDA bi rade doslele združenje Nemčije na način, ki bi bil »pravičen za vse«. Zavrnil pa je predlog o nemški konfederaciji, ker da

bi bila s tem »samo potrjena« razdelitev Nemčije.

V zvezi z Mikojanovim obiskom v ZDA je rekel, da je Mikojan zahteval, naj bi uklinilo sloberno kontrolo nad trgovino med ZDA in SZ, »tako da bi si lahko SZ po lastni izbiri nabavljala v ZDA tudi strateške potrebščine in bi dosegla hkrati največje ugodnosti za prodajo svojega blaga v ZDA. ZDA naj bi ji odobrile velike kredite, tako da bi si lahko nabavila blago, ki ga potrebuje. SZ bi hotela, da bi uklinili predpise nekaterih ameriških zakonov, tako da bi vzel temu, da ni izpolnjevala nekaterih svojih kreditnih obveznosti nasproti ZDA, še nadalje lahko kupovala ameriško blago na kredit. Dulles je še dejal, da bi SZ hkrati, ko zahteva takšne koncesije, sama pa še nadalje politično strogo kontrolirala svojo zunanjo trgovino.

Dulles je potrdil, da so med ZDA in nekaterimi deželah Bagdadske zveze nespornimi glede bodočih obveznosti ZDA v predlaganih novih sporazumih s Pakistanom, Iranom in Turčijo.

ZAMETI V GRČIJI
Atene, 28. jan. (AP). Skoraj v vsej Grčiji je bil sinoči prekinjen cestni promet zaradi snežnih padavin. V krajih, skozi katave so speljane glavne ceste, je zapadlo že meter snega. Prekinjen je tudi letalski promet, ker je večina letališč pod snegom.

Brezposelnost v ZDA

Kako sodi ameriški tisk o njenih vzrokih in kakšno je stališče Bele hiše

New York, 28. jan. (Tanjug) — Nevarnost stalne hude brezposelnosti so povzeli ameriški časniki kot zaključek iz ankete v 16 glavnih industrijskih središčih ZDA.

Najtežavniji je položaj v centru avtomobilske industrije Detroitu, kjer se razmere od lanskega aprila, ko je recesija dosegla vrhunec, niso bistveno zboljšale. Ondi je še zmerom vsak osmi delavec brezposeln. Brezposelnih je 200.000 ali blizu 13 % vseh detroitskih delavcev. V javnih kuhinjah dobivajo brezplačno hrano, pred tovarnami pa se zbirajo v dolgih vrstah in čakajo, da bi jih zaposlili.

Na newyorskem mestnem področju je še zmerom 360.000 brezposelnih od skupnih 3,6 milijona delavcev ali 10 %, oziroma dvakrat več, kakor jih je bilo predlanskim v avgustu.

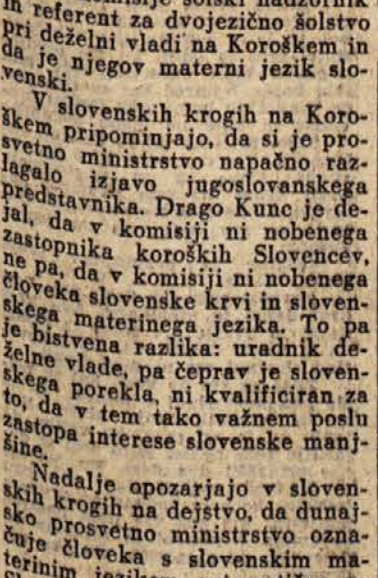
Na področju Philadelphije je brezposelnih 130.000 delavcev ali 7 % vseh delovnih moči.

Takšno stanje pojasnjujejo s štirimi razlogi. Predvsem gre za povečanje delovne stornilnosti, ker so mnogi tovarni avtomatizirali. Za proizvodnjo tone jekla potrebujejo zdaj 10 % manj delovne sile kakor prej. Največja avtomobilska družba »General Motors« računa s povečanjem proizvodnje

v primerjavi s časi recesije za 25 odstotkov, delavcev pa bo zaposlenih samo 5 % več. Delo, ki ga je opravilo prej 20.000 delavcev, opravi zdaj samo 7000. Nadalje gre za preseljevanje industrije iz glavnih industrijskih središč, kjer je delovna sila draga, v kraje, kjer so mezde manjše. Tudi izdelovanje tankov, letal in težke opreme za raketne izstrelke in satelite je eden izmed vzrokov, da ostala težka industrija ne more v celoti izkoristiti svojih zmogljivosti in zaposliti novih delovnih moči. Končno je vzrok velike brezposelnosti po mnenju tiska še v tem, da kapitalisti nečejo investirati svojega denarja v veliko proizvodnjo spritno negotovosti, kako bi reagiral trg, na katerem so že tako nastale občutne motnje.

Razen vsega drugega narašča tudi nezainteresiranost vlade, da bi učinkovitejšje vplivala na občutno zmanjšanje brezposelnosti. Čeprav je od 4,1 milijona brezposelnih delavcev blizu 2,6 milijona izgubilo pravico do državne podpore in porabilo vse svoje prihranke, vlada še ni ukrenila, da bi nadaljevala izplačevanje podpor. Sindikalna federacija vztraja na zahtevi, naj bi vsaj demokratski v Kongresu izglasovali zakon o nadaljnjih podporah in večjih izdatkih za zidavo stanovanja

van in šol ter za zadovoljevanje drugih socialnih potreb. Tudi če bi bili demokratski v celoti pripravljene izglasovati te ukrepe, pa bi jih nemara odklonil Eisenhower, ki na podlagi mnenja uradnih gospodarskih svetovalcev meni, da je treba boj proti inflaciji kot glavni nevarnosti za ameriško gospodarstvo biti z vzdrževanjem večje brezposelnosti in z manjšim izkoriščanjem industrijskih zmogljivosti.

Indira Gandhi kandidatka za predsednico Kongresne stranke

New Delhi, 28. jan. (Tanjug.) V zvezi s pripravami na letno skupščino je vseindijski odbor Kongresne stranke v New Delhiju prejel kandidacijske sezname za predsednika stranke skoraj iz vseh držav. V vseh državah, razen v Radžastanu, in v Zahodni Bengaliji predlagajo Indiro Gandhi za predsednico stranke.

»Hindustan Times« meni, da bo Indira Gandhi ostala edina kandidatka in da bo soglasno izvoljena. Izidi volite bodo objavljeni konec februarja.

Pilberk v Podjuni

»DVE TRETJINI« pod drobnogledom mladine

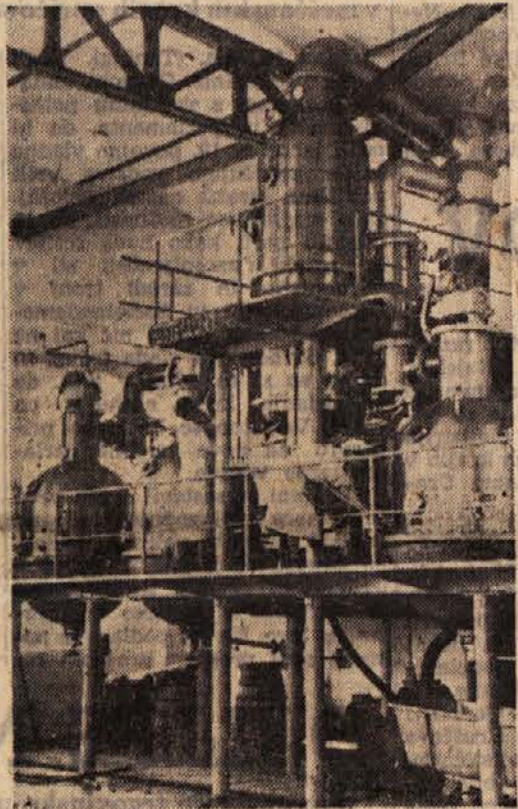
- Stališče sindikatov, naj bi gospodarske organizacije in občine uporabile dve tretjini sredstev, ki z njimi razpolagajo, za potrebe družbenega standarda, je doživelo širok odmev in vsestransko podporo mladine. Mladi delavci vidijo ob povečani uporabi sredstev za potrebe družbenega standarda možnost za ureditve mnogih želja, ki se že več let niso premaknile z mrtve točke. Zato ni čudno, da se je to navdušenje že v mnogih mladinskih organizacijah oblikovalo v stvarne načrte, kako povečati realno vrednost »dveh tretjin«.

V vseh večjih krajih Slovenije je mladina sklenila, da bo s prostovoljnimi deloma pomagala uresničevati svoje želje. Mladinska organizacija v strojni tovarni v Trbovljah je opravila že nad 5000 delovnih ur pri gradnji stanovanj, organizirali v Zagorju in Kranju bosta sodelovali z dvema mladinskima brigadama pri gradnji komunalnih objektov, mladina Litostroja bo pomagala graditi restavracijo, mladina Inštituta za elektroizvedbe pa stanovanja. Primerov o gradnjah sportskih igrišč in urejanju prostorov za družabno življenje ne kaže naštevati; preveč jih je, dokazujejo pa, da sta dejavnost mladine spodbudila predvsem možnost in dejstvo, da bo družba odstela tudi za potrebe mladine v prihodnje več sredstev kot doslej.

STANOVANJSKA GRADNJA NI NAKLONJENA MLADIM LJUDEM

Hkrati s pripravljenostjo povečati realno vrednost »dveh tretjin«, pa mladinske organizacije pri sestavljanju načrtov, kako uporabiti »dve tretjini«, kar moč ekonomično, podrobno utemeljujejo svoje potrebe in potrebe po gradnjah takih objektov, ki bi jih lahko polno izkoriščala tudi mladina. Med vprašanji, ki jih je na predlog mladinskih organizacij že večkrat proučeval tudi CK LM Slovenije, je gradnja stanovanj za mlade delavce in uslužbence. Statistični podatki govore, da gradnja samskih stanovanj ne zaostaja le za potrebami po njih, marveč jih ne gradimo dovolj niti v sorazmerju z drugimi stanovanji. Lani je v kranjskem okraju prošilo 4987 ljudi za družinska stanovanja in 2825 za samska ter enosobna; ni čudno, da je bilo ugodno rešenih sorazmerno več prošenj za družinska stanovanja kot samska. Prav tako je lani dobila Ljubljana 1098 novih stanovanj, od teh pa le 116 samskih. Zgovorni so tudi podatki o gradnjah sta-

novanj v Celju; v Celju je lani prošilo za družinsko stanovanje 717 ljudi in stanovanja dobilo 519 prosilcev, samsko pa 239 prosilcev, med katerimi jih je dobilo stanovanja le 19. (Lani je dobilo Celje 346 družinskih stanovanj, 122 enosobnih in 8 samskih.) Če te podatke dopolnimo še s podatki o prosilcih za samska stanovanja (v Ljubljani je le-teh 3200, v Kranju 700), ne moremo mimo ugotovitve, da struktura stanovanjske gradnje niti najmanj ni naklonjena mladim ljudem. Zato se mladinska organizacija zavzema, naj bi v prihodnje namenjali 15% stanovanj-

Stroj za kuhanje meze v tovarni Fructal v Ajdovščini

Razen za gradnjo samskih stanovanj se bo mladinska organizacija zavzela tudi za organizacijo servisnih služb

skega sklada za gradnjo samskih stanovanj.

KJE GRADITI SAMSKA STANOVANJA?

Mladinska organizacija meni, da bi jih kazalo v prihodnje v večji meri kot doslej graditi v okviru stanovanjske skupnosti, ne pa graditi novih samskih domov. Razlogi: v doslej zgrajenih samskih domovih so imeli mladi delavci vse premalo možnosti za aktivno sodelovanje v različnih družbenih in političnih organizacijah, za izpolnjevanje in za zdravo razvedrilo. Stanovanjske skupnosti pa naj bi razen teh možnosti omogočile mlademu človeku tudi vživljanje v problematiko gospodarskega in družbenega upravljanja, hkrati pa mlade kvalificirane delavce zaposlovala pri različnih servisnih službah. Tako bi bilo moč mlade ljudi že zgodaj vključiti v družbeno življenje.

Razen za gradnjo samskih stanovanj pa se bo mladinska organizacija ob sestavljanju programov, kako potrošiti »dve tretjini«, zavzela tudi za takšno organizacijo servisnih služb, ki bo ob sodelovanju mladih lahko mladim delavcem kar največ koristila. Mladi vajenci in delavci potrebujejo morda cenejših pralnic, krpalnic, popravljalnic in šivalnic še mnogo bolj kakor njihovi delovni tovariši, ki živijo v družinskih skupnostih.

- Za zaključek: še je mladina pripravljena s fizičnimi in umskim delom povečevati realno vrednost dveh tretjin, ima tudi pravico svetovati, katere njene potrebe bi kazalo zadovoljiti z razpoložljivimi sredstvi gospodarskih organizacij in ljudskih odborov. Ker pa temelji ta pravica na iskrenem navdušenju ob povečanih možnostih za izboljšanje življenjske ravni slehernega zaposlenega, jim bodo morali delavski sveti in ljudski odbori resno prisluhniti.

V. B.

Premalo in preveč

Občinski ljudski odbori te dni sestavljajo proračune, ki jih bodo prihodnji mesec predložili zborom volivcev. Menda ni občine, kjer v letošnjem proračunu ne bi bilo še bolj izrazito, da sestavljajo poglaviti del proračuna osebni izdatki.

S proračunom bomo letos krili samo osebne in funkcionalne izdatke, za negospodarske investicije nam ne ostane niti dinar, je dejal predsednik ene izmed občin. Podobno se godi vsem občinam.

Iz tega bi lahko sklepali, da imajo občine premalo sredstev. Načela splošne proračunske politike nam že nekaj let navedkujejo, da moramo sredstva za proračune kolikor moč omejiti. V skladu s tem načelom ostajajo tudi letos občinski proračuni približno taki kot so bili lani. Vsota je torej enaka, pač pa se je notranja razdelitev precej spremenila. Vseposled no narasli osebni izdatki. Zvišanje osebnih prejemkov je nedvomno vplivalo tudi na zvišanje skupnih osebnih izdatkov. Toda ne le to. Še bolj občutno vpliva na porast osebnih izdatkov občinskih proračunov tudi neprestan porast zaposlenih v občinskih upravah.

Po nekaterih podatkih je v občinskih ljudskih odborih letos več kot enkrat toliko uslužbencev kot jih je bilo pred tremi leti. To bi bilo še nekako razumljivo, saj so dobile občine kopicu novih pristojnosti, to pa pomeni več dela za občinski

aparati. Toda tudi število zaposlenih na okrajnih ljudskih odborih ni zaradi tega nič manjše, temveč tudi ti imajo čedalje več zaposlenih. To pa pomeni, da prenos pristojnosti z okrajnih na občinske odbore ne zmanjšuje dela okrajnih uprav.

V poslednjih letih je bilo večkrat slišati mnogo o tem, da bi bilo treba zmanjšati število uslužbencev na občinskih in okrajnih odborih. Zda, ob sestavljanju novih proračunov, je vprašanje spet aktualno. Eden izmed predsednikov občinskih ljudskih odborov je na neki konferenci dejal, da bi brez nadaljnega lahko skrčili za eno tretjino svoje osebje, seveda, če bi lahko na nekatera vodilna mesta postavili strokovno bolj usposobljene ljudi. Tem bi morali dati za 10% višje plače, vendar bi to le pomenil prihranek 20%. Ta zamisel pa je neuresničljiva, ker zlasti za podeželske občine ni moč dobiti čez noč strokovno bolj sposobnih ljudi.

Ob sestavljanju proračunov bo višina osebnih izdatkov skoraj sleherni občinski odbor napeljala na misel, da bo treba število zaposlenega osebja skrčiti. To zamisel pa bodo lahko uresničili le tam, kjer se jim ne bo godilo tako kot v neki podeželski občini. Na konferenci so razpravljali, kako bi skrčili osebje. Takrat pa je predsednik dobil pismo, v katerem so mu naročili, da mora občina takoj sestaviti komisijo za komasacijo, v kateri morajo biti najmanj trije ljudje, ki se bodo ukvarjali izključno s to zadevo.

Taka in podobna naročila prejemajo občine neredko. Zda, da, zda, oni strokovni organi okraja zahteva, da morajo storiti to, da morajo namestiti referenta za to in za ono. In tako se število osebja kopic, osebni izdatki narajajo.

Prav zda ob sestavljanju novih proračunov je najboljše priložnost za jeziti, neprestano naraščanje števila zaposlenih v državni upravi. Toda na dosežani način to ne bo mogoče. Ali ne bi bilo morda bolje, najprej v načelu odstraniti vroke, ki vplivajo na porast števila uslužbencev?

G. G.

Križem po Jugoslaviji

Plavajoči dok v Boki Kotorski

V »poskusni postaji za prednapeti beton« so izdelali načrt za velik plavajoči dok, prvi iz prednapetega betona v naši deželi, medlja proti na vsem svetu. Ker izdelujejo v drugih deželah doka običajno iz jekla. Zmogljivost doka bo znašala kakih 7500 ton, kar pomeni, da bodo lahko stale v njem tudi največje oceanske ladje. Dok bo dolg kakih 150 m, širok 24 m, visok pa 15 m. Graditi ga bodo začeli že letos.

Most na Tisi veže Banat in Bačko

Most, na katerem ni nobenih omejitev za vozila, edini čez reko Tiso, prva takšna zveza med Banatom in Bačko, največji betonski lok v Jugoslaviji, je most pri Titelu. Prvazaprva sta to dva mostova, betonski in železni, na istih stebrih. Promet na tem mostu se bo uradno začel 14. aprila, na dan železničarjev. Uporabljajo pa ga že zdaj. Most je dolg blizu 400 m, betonski del pa je širok 7 m.

Petnajst ur v zametenem avtobusu

Petnajst delavcev in uslužbencev kmetijskega kombinata »Bratstvo« v Bečuju je preživelo 15 ur v avtobusu svojega kombinata, ki ga je zametil sneg. Iz kombinata so takoj poslali na pomoč traktor, ki pa je tudi obtičal v snegu. Šele ko je drugo jutro skupina delavcev in uslužbencev odkidala sneg, je lahko avtobus odpeljal naprej.

Novo vrste cementa

Tovarna »Partizani« v Kaštel Sužurcu pri Splitu izdeluje letos več posebnih vrst cementa. Povpraševanje po tem cementu je v tujini čedalje večje. Prvo leto ga bo izdelala tovarna kakih 32.000 ton in od tega bo 70% namenjenih za izvoz v dežele Afrike, Azije ter obch Amerik. Med drugim izdeluje ta tovarna cement za jezove hidrocentral in zelo odporen cement za vzletišča na letališčih.

Tretja gnojitev italijanke

Kmetovalci v Srbiji se branijo tretje gnojitve posevkov italijanske pšenice z dušičnimi gnojili, ker se je pšenica bujno razrasla. Prvo in drugo gnojitev so opravili pravčasno. V Srbiji so zasejali z itali-

jansko pšenico 150.000 ha, desetkrat več, kakor lani. Tretja gnojitev z dušičnimi gnojili pa je nujno potrebna, ker bo to zagotovilo bogat pridelek.

Hladilna vitrina — novi izdelek tovarne v Bitolju

Tovarna hladilnikov »Djordje Naumov« v Bitolju je začela izdelovati hladilne vitrine. Namenjene so za trgovske obrate s samopostrežbo in bodo v njih lahko hranili živila pri določeni temperaturi. Za zdaj izdelujejo pet vrst hladilnih vitrin. Zanimanje za nje je po vsaj državni zelo veliko. Zvezna trgovska zbornica je že zahtevala, naj izdelajo kompletne naprave za kakih sto trgovskih obratov.

Hladilna vitrina, kakršne naše trgovine zelo pogrešajo

Z A B E L E Ž E N O

Tri krat devet je sedemindvajset

»Le zakaj so nenadoma vsi v pisarni tako dobri z menoj, je dejal kurir Jože prijatelju pri kozarčku vina. »Ko sem zjutraj prinesel pošto komercialnemu, me je prijazen pogledal in vprašal: »Jože, koliko imaš plače?«

»Devet tisoč.«
Malce je pogledal prede, zamrmral — tri krat devet je sedemindvajset, tri krat deset je trideset — in se znova obrnil k meni: »Premalo, odlično premano.«

Kmalu zatem sem imel postil pri glavnem računovodji. Pred seboj je imel popisani list z računom. Hotel sem že oditi, ko me poklicali in pravi: »Vidiš Jože, zda kaže tudi tebi bolje. Namreč kar se tiče plače. Napravil bomo nov tarifni pravilnik in nate ne bomo pozabili.«
Tako prijeto mi je bilo ob teh besedah. Vse dopolnile so v pisarni stikali glave in se pogovarjali. Proti drugi uri sem pomagal pospravljati naši korespondenci Releni, ko me tudi ona na lepem vpraša:

»Koliko je pravzaprav tvoja plača, Jože?«

Povedal sem ji. Ona pa: Dva krat devet je osemnajst, dva krat deset je dvajset... Nato je rekla, da bi moral dobiti več, saj z devetimi tisočili res ni moč živeti. Zda, pa res ne vem, kaj je bilo nad naše ljudi v pisarni, da so se vsi spomnili moje plače. Kar toplo mi je pri srcu, ko vidim, da mislijo tudi name. Zato sem si danes privoščil dva deci. No, pa saj ne bi težko zvišati plače ubogemu kurirju, ko sem vendar edini v tem podjetju. Pri nas vse delo namreč opravimo v pisarni in nimamo no delavcev, ne skladišča, skratka nič drugega.

Dan pozneje sta se prijatelja znova srečala.

»Kaj, spet te vidim pri kozarčku. Mar res tako dobro kaže za plačo?«

»Dobro, zelo dobro. Ne bo mi sploščilo. Zda, tudi vem, odkod velika skrb za mojo plačo. Danes sem slišal iz sosodne sobe, kako so se glasno pogovarjali o plačah. Vse v Beogradu je naš sindikat sklenil nekakšen tarifni sporazum. Tudi stoji napisano, da smejo dobiti tisti, ki jim pravimo vodilni uslužbenci, trikrat toliko kolikor je najvišja plača v podjetju. Jaz pa imam najnižjo plačo. Vidiš, zda je vse odvisno od moje plače. Če dajo meni tisto več, bosta lahko dobila komercialni in književni po tri jurje več, korespondentka pa dva jurja. Zda, res nisem več v skrbh, ali mi bodo zvišali plačo ali ne.«

Zadružno predelovanje sadja je moč urediti s sorazmerno majhnimi investicijami

Nekateri menijo, da bi industrijsko predelavo sadja osredotočili na izdelavo koncentratov, kar pa bi spričo velikih investicij občutno vplivalo na prodajno ceno

- Lani smo samo v Sloveniji predelali okrog 16.000 vagonov jabolk, polovice manj hrušk ter mnogo drugega sadja in jagodičevja, ki pride v poštev za predelavo v sadne sokove. Računamo, da imamo še vedno okrog pet tisoč hektarov vinogradov zasajenih s šmarnico, ki nam daje okrog dva tisoč vagonov grozdja, če računamo povprečni donos le 40 stotov na hektar. Od skupnega pridelka šmarnice bi lahko najmanj polovico predelali v sokove. Vse to pomeni, da imamo velike možnosti za koristno uporabo sadja.

Razen industrijske predelovalnice Fructal v Ajdovščini nimamo drugih tovarni, ki bi predelovale sadje v sokove za splošen konzum po primerni ceni. Škoda, da sta Celeša-sad in tudi Belsad propadla. V zadnjem času nekateri menijo, da bi bilo moč industrijsko predelavo sadja osredotočiti na izdelavo koncentratov, vendar so za to investicije tako obilne, da bi dajatve občutno vplivale na prodajno ceno izdelkov. Takih izdelkov pa bi med drugim lahko izvozili, kolikor bi jih pridelali.

Močno zanimanje je v zadnjem času za zadružno predelavo. Tako se za ureditev predelovalnice sadja zanimajo zadružne poslovne zveze Ptuj, Murska Sobotica, Postojna ter kmetijske zadruge Nakič, Kamnik, Cerkljica, Begunje, Videm ob Ščavnici, Sentjanž na Dolenjskem. Za ureditev predelovalnice sadja se zanimajo tudi nekatera posestva, med njimi Mirosan in Košaki.

V poučne namene poskuša odbor za sadjarstvo in vinogradništvo pri republikanski Zadružni poslovni zvezi urediti predelovalne centre v kmetijskih šolah in v krajih, kjer se za to zanimajo. Centralni zavod za napredek go-

spodinjstva je vpeljal sokovnike v gospodinjstva. Teh je emajlirka v Celju izdelala samo lani okrog 8000. Če računamo, da so z vsakim sokovnikom skuhal v vsakem gospodinjstvu le 10 litrov sadnega soka, je to že osem vagonov sadnih sokov, kar je vsekakor upoštevanja vredna količina, posebno še, če računamo, da se bo pridobivanje sadnih sokov v gospodinjstvih prihodnja leta še znatno povečalo.

Največ neposrednih rezultatov obeta prav zadružno predelovanje sadja, ker ga je moč urediti s sorazmerno majhnimi investicijami. Zadružna predelovalnica v Gabrovki je na primer lani pridelala samo češnjevega soka več kot vagon, nekaj več kot dva vagona jabolčnega soka in več ton sokov drugega sadja in jagodičevja. Ta predelava je še primitivna, ker nimajo sodobnih strojev, vendar je uspeh že tu. Če bi pa imeli nekaj desetih takih predelovalnic, bi vprašanje zdravih brezalkoholnih pijač spravili z mrtve točke.

O koristih brezalkoholnih sadnih pijač ne bi ponovno pisali. Poudariti moramo, da jih potrošniki, zlasti mlajši, zahtevajo vedno več. Iz tega sledi, da bi se

morali za predelovalne obrate — izdelovalnice sadnih sokov zanimati ne samo proizvajalci in sadjarji, pač pa tudi potrošniki. K temu moramo dodati, da bi se morali zanimati za ureditev novih predelovalnic sadja tudi tisti, ki so v upravnih odborih raznih institucij za boj proti alkoholizmu. Sredstva v sadne predelovalnice bi bila trajno koristno naložena.

St.

Preokret v opremi šol s sodobnimi učnimi pripomočki

Pred dnevi je bila v Beogradu konferenca proizvajalcev sodobnih učil in predstavnikov specializirane trgovske mreže za njih prodajo iz vse države.

Na konferenci je bilo sprejetih več važnih sklepov, izmed katerih priobčujemo v izvirni obliki naslednje:

Sekretariti za prosveto in kulturo pri Zveznem izvršnem svetu naj zadolži republiške komisije za učila in šolsko opremo, da izdelajo pismeni predlog, katera sodobna učila naj bi uporabljale posamezne vrste šol.

Proizvajalci učil so dolžni, da v lastnem interesu najkasneje do 30. januarja pošljejo komisijam za učila in šolsko opremo v posameznih republikah

spiske učil, ki jih proizvajajo in to s tehničnimi podatki in količinami, ki bi jih lahko izdelali v enem letu.

Vsa podjetja, ki osvajajo nova učila, ali pa šele nameravajo začeti s pripravami za izdelavo novih sodobnih učil, so dolžna pismeno predložiti vsem republiškim komisijam za učila in šolsko opremo naziv učila s tehničnimi podatki in približno ceno ter količinami, ki bi jih lahko izdelali v enem letu.

Sole lahko iz dodeljenih kreditov kupujejo samo tista učila, ki so odobrena od republiških komisij za učila in šolsko opremo.

Da bi bilo oskrbovanje šol sistematično in hitreje, predla-

gajo udeleženci konference, naj Narodna banka odobrava posebne kredite za dobo štirih let okrajnim odborom za nabavo odobrenih učil.

Na konferenci izbrana delegacija je obiskala sekretarja za prosveto in kulturo in sekretarja za blagovni promet FLRJ ter še druge ustanove in predlagala, naj bi Narodna banka posodila za dobo štirih let kot prvi avans vsem okrajnim odborom v državi eno milijardo dinarjev za nabavo sodobnih učil.

Tako obstajajo vse možnosti, da bodo naše šole končno vendarle opremljene s sodobnimi učnimi pripomočki, kar bo brez dvoma pripomoglo k boljšim učnim uspehom.

S. D.

V MESTU ALI PRI PODJETJU

Iz Maribora v Ožbaln na delo ali v obratni smeri na trg — V mestu je več razvedrila — Mestni stanovanjski sklad za nemestne delavce in uslužbence

Novo podjetje v Ožbaln je sklenilo, da bo gradilo stanovanjski sklad za svoje ljudi v Mariboru, ki je oddaljen okrog 30 km. Zapravilo je ustrezno kredit pri Skladu za gradnjo stanovanj v mestu. Med ljudmi, ki odločajo o gradnji stanovanj v Mariboru, oziroma o uporabi stanovanjskega sklada, so bila mnenja o odobritvi ali zavrnitvi prošnje deljena. Nekateri so menili, da te prošnje ni možno rešiti tako lahko, kot se postavlja v načelu, naj bo stanovanje kar najbližje delovnega mesta, ker je treba upoštevati več okolščin. Froučičev okoliščin, ki so jih navajali zagovorniki odobritve kredita, pa kaže, da tudi v tem primeru ni treba odstopati od značnega načela.

ne bodo zgubili mnogo časa niti denarja za vožnjo. Za gradnjo stanovanjskih hiš v Ožbaln ne morejo dobiti dovolj kredita, ker ni tako velikega sklada, v Mariboru pa lahko začnejo graditi kmalu. V tolažbo Mariborčanom pa tole: zbranih imajo približno polovico sredstev,

gostišč in raznih komunalnih dejavnosti, zato naj bi vsaj tisti, ki delajo na deželi, stanovali zunaj mesta. Geslo, ki ga slišimo tolikokrat, da je storilnost večja in kakovost dela boljša, če stanuje zaposleni bližje delovnega mesta, je treba uporabljati tudi pri tistih, ki so zaposleni na de-

Bodo v Ožbaln gradili stanovanjske hiše za delavce?

le drugo polovico naj jim prispeva v obliki kredita sklad za gradnjo stanovanj v mestu — torej lahko zgradijo z enakimi sredstvi, ki jih dobe od sklada, dvakrat toliko stanovanj, kot bi jih zgradili Mariborčani brez njihovih sredstev. To je še najbolj privlačna točka za nekatere Mariborčane, vendar tudi te ni težko zrušiti. V mestu bi res zgradili več stanovanj, a tisti, ki so zaposleni v Mariboru, bi bili v zletu temu na škodi, ker ne bi dobili niti enega od le-teh.

želi ali v manjših mestih. Prenaseljenost velja tudi za Maribor, saj je celo v krajnem družbenem planu poudarjeno, naj bi v mestu zaposlili le take nove delavce, ki imajo v njem že stanovanje. J. P.

Ali je moč navesti še kaj v dobro tega, da bi gradili stanovanja v mestu, daleč od kraja zaposlitve? Težko je najti kaj prepričljivega, pa naj so okolščinne kakršne koli. Upoštevati je treba to, da so mesta prenapolnjena za sedanje število stanovanj, trgovin,

Ljudje, ki bodo stanovali v Ožbaln, bodo včasih želeli obiskati tudi mestno gledališče, kino, pa še kakšno drugo prireditel. Če bi stanovali v Mariboru, bi jim bile takšne prireditve bližje. Z enako pravico bi lahko zahtevali tudi drugi uslužbenci in delavci, naj jim dajo stanovanja v večjem mestu, da za prireditve

Zemeljski plaz

Na cesto Nova Gorica—Posočje je padla 20-tonska skala

Nova Gorica, 28. jan. — Spričo naglih vremenskih sprememb se je na Goriškem pojavila nevarnost zemeljskih plazov, zlasti na izpostavljenih delih ceste Nova Gorica—Posočje.

Na znatih ovinkih nad Mrzlekom je ponoiš pobočja Skalnice treščila približno dvajset ton težka skala, obdana z gruščem, ter zaprla del cestišča. Ko je zjutraj ob 6.45 vozil toč osebni avto anahovske cementarne, je prišlo do manjše nesreče. Sofer Severin Marič je zaradi slabe vidljivosti oviro opazil v zadnjem trenutku ter je šele približno 30 m pred skalnato gmoto naglo zavrl vo-

zilo. Avto je pri tem zaneslo na levo stran ceste, kjer je s precejšnjo silo zadel v manjšo skalico. Pri tem se je laže poškodoval osemletni šoferjev sin Marijan. Skoda na vozilu cenijo na približno 50.000 dinarjev.

Gotovo se je je prisebnosti voznika zahvaliti, da nesreča ni terjala žrtve in večje gmotne škode. Promet na posoki cesti je bil spričo naglega posredovanja delavcev cestnega nadzorstva v Novi Gorici ter ljubljanskega »Te-grada«, skoraj ves čas nemoten. Največjo oviro je predstavljala 20-tonska skala, ki so jo dopoldne razstrelili. M. D.

Seminar v Račah

Občinski komitee Ljudske mladine v Račah prireja enotedenski seminar za mlajše mladince. Na prvem predavanju je 70 udeležencev iz Rač in okoliških krajev z velikim zanimanjem poslušalo predavanja Ograjnega komiteja LMS Maribor Marijana Dajčmana, ki je govoril o VI. kongresu LMSJ. Seminar bodo zaključili v soboto, poslušali pa bodo še posebno predavanje o gospodarstvenem načrtu račke občine s posebnim poudarkom na kmetijstvu, medtem ko bo sekretar občinskega komiteja ZKS Maribor—Košaki Miro Pošega spregovoril o 40-letnici Zveze komunistov Jugoslavije in SKOJ.

Dograjevanje vodovodov

Občinski ljudski odbor Ruše namerava letos nadaljevati izgradnjo nekaterih nedokončanih vodovodov v občini. Potrebovali bi več kot 39 milijonov dinarjev za dograditev vodovoda v Bistriči, Lovrencu na Pohorju, v Rušah in Vitlušu. Ker občina nima dovolj sredstev, si bo prizadevata najeti ustrezno posojilo.

ZAMUJENO NADOKNADITI

Delegati, zbrani na letni konferenci občinskega sindikalnega sveta v Zalcu, so poudarili predvsem potrebo po hitrejšem dvigvanju splošne in strokovne izobrazbe proizvajalcev-upravljavcev

Letni občni zbor sindikalnih organizacij, ki je bil v nedeljo v Zalcu, je svoje delo opravil temeljito. Delegati so poslušali kar sedem poročil. Iz razprave je bilo moč razbrati, da so pred sindikalnimi podružnicami v glavnem trije najvažnejši problemi: nagrajevanje po učinku dela, uporaba razpoložljivih sredstev za družbeni standard ter strokovno in splošno izobraževanje delavcev. Navzgojo so pozdravili zahtevo, da se končno povsod uveljavi načelo nagrajevanja po učinku, ki je edino so-

cialistično in bo vplivalo na dvig storilnosti. Dosednje je izvesti načelo: za boljše delo — boljše plačilo — ne samo pri proizvajalnih delovnih mestih.

Po podatkih občinskega sindikalnega sveta so delovni kolektivi v žalski občini 45 % svojih razpoložljivih sredstev namenili za dvig družbenega standarda. Tako bo porabljeno za objekte družbene prehrane (javne in obratne menze), počitniške domače stanovanja, stipendije, otroške vrtnice, itd. v tekočem letu kar 68 milijonov.

Najživljivejša je bila razprava okrog izobraževanja delavcev. Občinski sindikalni svet je v preteklem obdobju priredil dvoje petdnevih seminarjev s 50 udeleženci, precej pa je bilo mladih proizvajalcev v šoli

družbenega upravljanja na Teharjih. Sklenili so nuditi Ljudski univerzi ki prireja predavanja v vseh krajih občine, večjo pomoč, kakor so to že storile nekatere sindikalne podružnice. V šole za odrasle, kjer bo možno v krajšem času nadoknaditi zamujeno in pridobiti splošno izobrazbo, bodo sindikati usmerjali in prvi vrsti delavstvo.

Ugotovili pa so tudi, da bo treba vlogo delavskega razreda in javnem življenju okrepiti. Vlogo delavskega razreda in javnem življenju okrepiti, knjižnicah, šolskih odborih, itd. ni dovolj v dovolj ni meri. Pri tem ne gre zolaj za včlanjanje v te ustanove, ampak za bogatejšo vsebino dela ter za idejni vpliv v teh ustanovah, ampak za bogatejšo vsebino dela ter za idejni vpliv v teh ustanovah. Sindikalne podružnice bodo morale bolj skrbeti tudi za tiste člane, ki bivajo izven območja njihovega delovanja. V vsaki vasi je na primer precejšen odstotek delavstva. Pa vendar na zborih volivcev najpogosteje razpravljajo o zadevah, ki teže kmetu, medtem ko se delavci ne oglašajo.

ZAGOTOVLJENA PRODAJA GORIŠKIH JABOLK

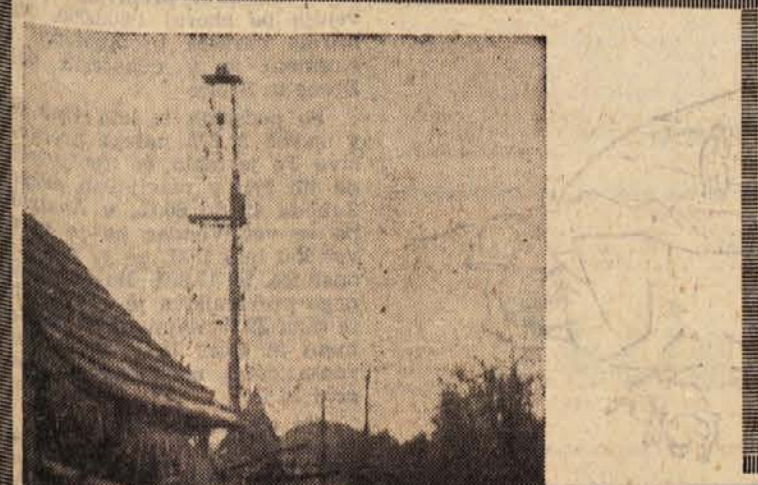
V goriškem kraju je spričo lanjske obilne sadne letine prevladovala bejazan, da vseh jabolk ne bo mogoče prodati. V resnici so se manjše količine jabolk tudi pokvarile, toda predem tistih jesenskih sort, ki ne vzdrže daljšega transporta. Na Trgoviški zbornici v Novi Gorici smo zvedeli, da gre nasprompto zimsko sadje dobro v denar. Sodeč po povprečjavju je zagotovljena prodaja za vsa jabolka, ki jih imajo pridelovalci še

na zalogi. Sodijo, da znašajo tržni presežki zimskih jabolk v kraju še vedno okoli 400 ton.

Položaj na sadnem trgu ter izkušnje pri prodaji, so lahko pridelovalcem v opozorilo in nauk, da potrošniki terjajo samo zdravo in trpežno sadje erotnih sort. Zljaj namreč tudi v goriškem kraju pridelujejo sadje precej nenačrtno in najrazličnejših sort. M. D.

Kazni zaradi prodaje slabega vina

Gospodarsko sodišče in krajevni sodniki za prekrške so nekaj krščev zbornico o vinu že kaznovali. Tako je bil, denimo, hotel »Sabotin« v Novi Gorici obsojen na 20.000 dinarjev globe, primerno kazen pa so naložili tudi zasebnemu gostilničarju iz Dornberka na spodnjem Vipavskem. Pet ali šest podjetij je še v sodnem postopku zaradi nezakonite prodaje vin neustreznih kakovosti. M. D.

Značilno ptujkopolsko kmečko dvorišče s »koruznjakom« in kopicah koruznice ob plotu. V ozadju pa se dviga vrtalni stolp skupine za globinsko vrtnjanje. Zanimivo nasprotje...

- Pri Stojncih, na koncu Ptuj-skega polja se že tri mesece dviga pod nebo visok vrtalni stolp podjetja »Nafta«. Skupina za globinsko vrtnjanje vstrajno prodira v zemljske globine z velikim upanjem, da bo naletela na nafto...

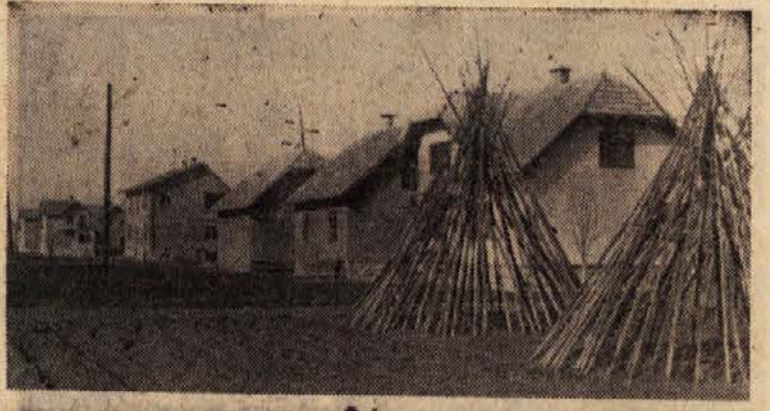
Na zunaj je videti samo stolp in okrog njega nekaj barak. Kar okoli oaza sredi polja... Človek

Kaj je važnejše?

Nedavno tega je bil v tovarni »Niko« v Zelenikah občni zbor občinskega sindikalnega sveta. Razpravljali so o delu sveta v minulemu letu in nalogah, ki jih ima sindikalna organizacija letos. Nekateri delegati pa so govorili še o izboljšanju življenjskih pogojev delavcev. Tu ne bi navajali vse razprave, ustajali bi se le pri graditvi stanovanj v Seški dolini. V tej dolini in samih Zelenikah so v zadnjih letih zgradili le malo stanovanj. Iz občinskega stanovanjskega sklada pa sploh niso zgradili niti ene hiše. Kaj je temu vzrok? Lani so namreč asfaltirali cesto, ki vodi iz Skofje Loke v Zelenike in si denar za graditev te ceste izposodili iz občinskega stanovanjskega sklada. Pobluda za graditev oziroma asfaltiranje te ceste je nastala pravzaprav v tovarni »Niko«. Sprva so se dogovorili, da bodo vsa podjetja plačala dela pri asfaltiranju. Toda ko je bilo treba sklep uresničiti, denarja ni bilo. Poiskali so zasien izhod in si denar izposodili iz sklada za graditev stanovanjskih hiš. Človek dobi vtis, da je v tej dolini prevladala težnja, da bi imeli poleg tovarne še lepo cesto,

pozabili pa so na dejanske potrebe tamkajšnjih delavcev. Do take oddoljive nedvomno ne bi prišlo, če bi večkrat sklicevali zbor volivcev, na katerih bi prevladal spoznavni problem: nagrajevanje po učinku dela, uporaba razpoložljivih sredstev za družbeni standard ter strokovno in splošno izobraževanje delavcev. Navzgojo so pozdravili zahtevo, da se končno povsod uveljavi načelo nagrajevanja po učinku, ki je edino so-

cialistično in bo vplivalo na dvig storilnosti. Dosednje je izvesti načelo: za boljše delo — boljše plačilo — ne samo pri proizvajalnih delovnih mestih. Po podatkih občinskega sindikalnega sveta so delovni kolektivi v žalski občini 45 % svojih razpoložljivih sredstev namenili za dvig družbenega standarda. Tako bo porabljeno za objekte družbene prehrane (javne in obratne menze), počitniške domače stanovanja, stipendije, otroške vrtnice, itd. v tekočem letu kar 68 milijonov. Najživljivejša je bila razprava okrog izobraževanja delavcev. Občinski sindikalni svet je v preteklem obdobju priredil dvoje petdnevih seminarjev s 50 udeleženci, precej pa je bilo mladih proizvajalcev v šoli

Zalc

UKREPI KOMUNISTOV ZA ZBOLJŠANJE RAZMER

Na izrednem sestanku osnovne organizacije ZKS v gradbenem podjetju »Gorica« so člani podrobno proučili vzdušje in nepravilnosti v kolektivu ter sprejeli več sklepov in priporočil, da bi raven političnega dela čimprej vzporedili z uspešnim gospodarjenjem podjetja. Komunisti so ostro grajali in zahtevali odpust šefa gradbišča in Novi Gorici zaradi brutalnega ravnanja s podrejenimi delavci ter spričo nevdržnih odnosov z investitorji in nadzornimi organi.

V našem dnevniku smo 22. decembra lani poročali o nekaterih nezdružljivih pojavih v kolektivu ter slabostih samoupravnih organov v novogoriškem Splošnem gradbenem podjetju »Gorica«. Neposredno po objavi prispevka so na sestanku predstavnikov uprave, samoupravnih organov, sindikalne organizacije in ZKS do podrobnosti proučili odnose v podjetju ter govorili o raznih nepravilnostih in njihovih letih. Menili so, da je najslabše vzdušje na gradilišču v Novi Gorici, vsem ko so odnosi na drugih gradbiščih (v Goriških Brdih, Sempetru, Kopru in na Jese-nicah) vzorni. Pojasnili so dalje vlogo delavskega sveta in upravnega odbora, ki sta čisto odkrivala pomanjkljivosti, opozarjala na napake in tudi ukrepala, vendar njunih sklepov iz različnih razlogov pozneje večkrat niso mogli uresničiti.

Na sestanku so zastopniki kolektiva stvarno in brez otepljavanjje odprave raznih nepravilnosti, natančno ocenili gospodarstveni rast in prizadevanja podjetja in odnose v »Gorici«. Poudarili so, da mora biti očitnih slabosti in pomanjkljivosti enkrat za vselej konec.

Ostro so grajali šefa tega gradilišča Zdravka Okrogliča zaradi njegovih brutalnih odnosov do podrejenih delavcev, zastopnikov investitorjev ter nadzornih organov gradbene inspekcije. Spomnili so, da je imel Okroglič nepravilne odnose do delavcev, tudi tedaj, ko je upravljal gradilišče na Krasu in v Trenti. S svojim negativnim značajem, ki prihaja najbolj do izraza v prekinjanju ter zasmehovanju in grožnjami posameznikom, si je uspel povsem podrediti delavce.

Skoraj je težko verjeti, toda žal je res, da se je Okroglič posameznim delavcem celo fizično lotil. Tako je ob neki priložnosti v Kobaridu na kamionu surovo udaril delavca Kovca iz Sempasa, ko je bil na Krasu na je fizično napadel Alberta Svaro iz Ivanjgrada v Istri. V zadnjem času je postal še tako nemogoče tudi v odnosih izven kolektiva, da so zastopniki posameznih investitorjev odkrito pojasnili, da odklanjajo vsak stik z »Gorico« dokler bo Okroglič še na gradilišču. Kako bi to gospodarsko škodilo podjetju, gotovo ni treba posebej poudarjati.

Nekdo je v razpravi menil, kako Okrogličovo ravnanje spominja na odnose v srednjem veku. Na sestanku so komunisti šefa novogoriškega gradilišča soglasno izrekli nezaupnico in zahtevali, da delavski svet podjetja Zdravka Okrogliča takoj odpusti. Da bi gradilišče v strokovnem oziru uspelo, doktor no namestijo drugega šefa, ugodno vodnji inženir uslužbenec podjetja dotlej bdel nad opravljanjem gradnje v Novi Gorici.

Od vsepo vsod

Kotljah dejanski pobudnik za politično in prosvetno ter izobraževalno delo, pomaga je kmetovalcem pri kooperaciji, tudi mladini je nudila pri njenih težnjah oporo. Da so v Kmečki zadruzi dobro uspele proizvodno-pospeševalne akcije, je predvsem zaslug SZDL.

Na občnem zboru so pa obravnavali tudi razne gospodarske potrebe in nujne naloge: treba se bo lotiti regulacij potokov Hotulje, Urške in Dule, ki tako pogosto pokažejo ob nalihiv svojo razdiračno silo. V vasi je treba zgraditi betonski most, na občinski ceste navoziti gramoz. Udeleženci so tudi predlagali, da bi pred začetkom gradnje ceste Kotlje—Naravске trate silicillali vse prizadete kmetovalce na skupni sestanek, da bi izostala morebitna nesoglasja SZDL bo razen skrbni za uresničevanje naštetih teženj nudila oporo šolskemu odboru pri gradnji učiteljskih stanovanj in nudila študentom in študentkam, ki ne želijo in se pri drugih manjših, na zboru nakazanih potrebah kraja.

Za tehnično dejavnost

Na občnem zboru Ljudske tehnike v Zrečah so med drugim sklenili, da bodo v počastitev 40-letnice Zveze komunistov Jugoslavije in III. kongresa Ljudske tehnike Slovenije

še bolj poživili tehnično dejavnost. To društvo je že doslej uspešno pomagalo kolam pri uvažanju tehnične ga pouka in skrbelo za tehnično izobraževanje prebivalstva, v oddaljenih pohorskih vaseh. V 10 kroških društvih namreč aktivno delo bžijo 300 članov iz tovarne kovanega orodja in kmečke mladine, uspešno pa se v njegovem okviru uveljavlja klub mladih tehnikov na tamkajšnji osmletki.

Darovalka kože

Soboška bolnišnica se nima »banke za kože«, zato je še vedno vezana na prostovoljne dajalce kože ob primeru nesreče, ki imajo za posledico večje poškodbe kože (opekline, poparjenja itd). Tako je pred dnevi 24-letna Anica Simen iz Sulince 54 darovala svoje kožo 4-letni Anici Korpič, ki se je bila pred tremi meseci poparila z vročo vodo po vsej spodnji strani telesa. Zivljenje male Anice je bilo že v resni nevarnosti, po presaditvi kože pa se je v enem tednu zredila za 1 kg in bo sedaj odpravila brez večjih posledic in znakov na telesu.

MED ISKALCI NAFTE NA PTUJSKEM POLJU

»Izvidnica« z velikim upanjem

lajo v nenehni nevarnosti, da nenadoma izbruhne plin in se užge. Pri delu samem so še druge nevarnosti: med vrtnanjem stolp vibrira in lahko se kaj zlomi ter pade... Zato so delavci opremljeni s čeladami kot rudarji. Delo te izvidnice je težavno in odgovorno.

TEŽKO JE BITI VRTALEC

Skupina za globinsko vrtnanja pri Stojncih šteje 27 ljudi. Vsi delavci so visoko in srednje kvalificirani. Vrtalci imajo težaven poklic. Živijo skorajda kakor nomadi v bližini stolpa. Le redkokdaj vidijo svoje družine, ker so navezani na vrtno, kjer se sveder ne sme nikoli ustaviti. Vsak zastoj je skoraj katastrofalen in povzroči velikansko gmotno škodo, ker lahko naprave za vrtnanje ostanejo v vrtni... Kot rečeno, vrtajo

nenehoma. Ob vsakem vremenu so na stolpu in to pozimi in kadar dežuje, ni lahko. Ob vsakem času morajo kontrolirati pritisk izplake, delovanje črpalk in drugih strojev. Geološka služba nenehoma proučuje vzorce zemeljskih tvari. Posebno kadar naletijo na zanimive plasti, je to proučevanje še bolj natančno. Vsi upajo, da bodo našli nafto.

NAFTA — TO JE NJHOV CILJ...

Vrtni master Stefan Murkovič mi je pokazal sveder, s kakršnim vrtajo: konusna glava s tremi zobatimi kolesi, ki so podobni nenavadni roži. In vendar so ta kolesa iz posebno trde kovine, saj morajo vzdržati izredno močno trenje pri vrtnanju. Kljub trdoči kovine pa se ti svedri obrabijo in tedaj jih mo-

rajo zamenjati, kar je zamudno in težavno delo. Težko pridejo vrtalci do svojega cilja. Na vprašanje, ali upajo na uspeh, se je prijazni vodja skupine nasmehnil: »Mi pri vsaki vrtni upamo. Pred vrtnanjem so vedno opravljena dolgotrajna in natančna geofizična proučevanja in raziskovanja zemljišča. Šele ko so ta dela opravljena in obstajajo pogoji, da se nahaja v zemlji nafta, tedaj začnemo vrtati. Zato upamo, da jo bomo tudi tukaj našli...« Ob slovesu mi je zaupal, da se pravkar pripravljajo na proučevanje posebej zanimivega sloja in da obstajajo določeni znaki, da bi lahko naleteli na nafto... Tedaj bo »izvidnica« odšla in zamenjala bo drugo skupino za vrtnanje. Če se bo to zgodilo, bo Ptujsko polje nenadoma spremenilo svojo sedanjo podobo.

nafto. Vsi upajo, da bodo našli nafto.

NAFTA — TO JE NJHOV CILJ...

Vrtni master Stefan Murkovič mi je pokazal sveder, s kakršnim vrtajo: konusna glava s tremi zobatimi kolesi, ki so podobni nenavadni roži. In vendar so ta kolesa iz posebno trde kovine, saj morajo vzdržati izredno močno trenje pri vrtnanju. Kljub trdoči kovine pa se ti svedri obrabijo in tedaj jih mo-

rajo zamenjati, kar je zamudno in težavno delo. Težko pridejo vrtalci do svojega cilja. Na vprašanje, ali upajo na uspeh, se je prijazni vodja skupine nasmehnil: »Mi pri vsaki vrtni upamo. Pred vrtnanjem so vedno opravljena dolgotrajna in natančna geofizična proučevanja in raziskovanja zemljišča. Šele ko so ta dela opravljena in obstajajo pogoji, da se nahaja v zemlji nafta, tedaj začnemo vrtati. Zato upamo, da jo bomo tudi tukaj našli...« Ob slovesu mi je zaupal, da se pravkar pripravljajo na proučevanje posebej zanimivega sloja in da obstajajo določeni znaki, da bi lahko naleteli na nafto... Tedaj bo »izvidnica« odšla in zamenjala bo drugo skupino za vrtnanje. Če se bo to zgodilo, bo Ptujsko polje nenadoma spremenilo svojo sedanjo podobo.

OD »VIHARJEV« DO ATOMSKEGA VEKA

OB IZIDU TRETJE POVOJNE ZBRIRKE MATEJA BORA »SLED NAŠIH SENC«

Pesniške zbirke so lansko leto prihajale na knjižni trg precej na gosto, posebno pa konec leta. Običajno povprečje, ki ne presega dveh do treh zbirke, se je z lanski devetimi visoko dvignilo in odločno demantiralo mnenje, da današnji čas ni naklonjen pesniškim epistolom. Naše leto imena in zbirke: »Lirika« Tita Vidmarja, »Zeleni torzo« Mihe Klina, »Samota jutra« Jana Ovsca, »Požgana trava« Daneta Zajca, »Sanje živijo dalje« Tona Pavčka, »Ljubezen« Cirila Zlobca, »Svinčne zvezde« Vena Tauferja, »Dobro sonce« Slavka Juga in »Sled naših senc« Mateja Bora. Prvih osem zbirke so izdali avtorji, ki so nastopili po tej vojni, medtem ko prštevamo Mateja Bora v tako imenovano »srednjo generacijo«.

Ne samo zaradi let in ne samo zaradi različnih karakterjev teh pesnikov, pač pa tudi zaradi nenake ustvarjalne moči omenjenih avtorjev bi bilo nemogoče polskati zanje skupni imenovalec. V bistvu jih druzi le to, da skupaj v verzih izrazi poleg lastnih občutij tudi probleme naše dobe. Probleme vsebine in forme in probleme pesniškega ustvarjanja sploh rešuje vsak avtor drugače, zdej s konvencionalnimi, zdej modernističnimi, zdej s hipermodernističnimi prijemi. Če

težnje po »novi izraznosti« (ki jo zlasti razodevajo nekateri prav mladi avtorji), pa je poeziji treba utripanja tistega drhtečega srca, ki mora na vsak način, naj se zgodi karkoli hoče, nekaj povedati o sebi in o svetu. Zanesljivo je mrtvorajena vsaka pesem, ki se ne porodi iz takšnega srca, pa naj je formalno še tako imenitna, dognana, izrazno izbrušena in morda celo novatorska. Ne zavzemam se za konservativnost, ali sem trdno prepričan, da se za mnogimi hipermodernističnimi izdelki prerada skriva srčna in zlasti umetniška šibkost, ki je v napotje sama sebi, še bolj pa razvoju slovenske poezije.

V okviru teh razmišljanj se ozrimo na novo zbirko Mateja Bora »Sled naših senc«. Njegov pesniški opus je zbran v zbirkah »Previharimo viharje« (1942), »Pesmi« (1946) in »Bršljan nad jezom« (1951). Sedanja zbirka je že tretja po vojni in v njej se kažejo poglavitne značilnosti Bora-pesnika, kakršnega smo poznali že doslej, po drugi strani pa kaže »Sled naših senc« vsebinski in hkrati formalni premik v Borovem delu, tako da jo smemo imeti za novo razvojno etapo v pesnikovi ustvarjalni težnji.

Izhodišče Borovega pesniškega sveta je bila že od nekdaj slo-

govna pot od množične pesmi preko lirico-hamletovskih razmišljanj do vznosja atomskega veka z isto logičnostjo in zavzetostjo, s kakršno je nameril svoj prvi korak v svet poezije. V »Sled naših senc« Bor z »Baladnimi motivi« neposredno navezuje na svojo partizansko pesem, vendar je zdej temeljni ton človekova usoda, ne več kilic k uporu. Bor je vzjel iz svojih partizanskih doživetij balado o »Kurirju« in s tem povezal preteklost in sedanjost; ta uvodna balada nekako intonira knjigo — pred nami je mozaik doživetij od revolucije do atomske dobe.

Že v najobširnejšem, čeprav ne najbolj značilnem ciklu zbirke, »Med tamariskami«, se kaže tista miselna nit, ki povezuje vse cikle. »Sled naših senc« je zbirka, ugašana na človeško minevanje. Vse življenje je samo sled naših senc, toda sled, iz katere odsvita resničnost sodobnega življenja, trpka in melanholična, zaskrbljena in upajoča. V ljubzenskem ciklu »Med tamariskami« — ki pa je v knjigi bolj intermezzo — prestopi Bor mejo osebnizpovednega sveta in v ciklu »Impresije« se razširja njegove refleksije na življenje sploh, na smiselnost vsega bivanja. »Impresije« pomenijo obrat v Borovem ustvarjanju. Res so tu še bežni zapiski n. pr. o minljivosti (bežno je vse, brez spomina, večno je le ognjišče), skice s pesnikove poti v Anglijo in utrinki premišljanja — a v zadnji pesmi tega cikla »Človek naših dni« izpove negotovost, dvom, obup sodobnega človeka, ki mu je srce že popolnoma okamenelo, a vendar skuša rešiti vsaj svoje oči, neskaljen pogled na vrednote življenja.

V ciklu »Od večera do večera«

izraža Bor apatijo in samotnost človeka. Tu se srečamo z njegovim hamletovskim motivom (Hamlet, Pred zrcalom). Pesnik z resignacijo premišljuje o ovinku, »ki za njim nas čaka starost«. Ta cikl tvori prehod, formalni in vsebinski premik v Borovi poeziji, ki ga odsvitata cikla »Atomski vek« in grozljiva vizija »Sel je popotnik skozi atomski vek«. Tu je Bor najbolj pristen in prepričljiv, tu pripoveduje o atomskem veku, kakor ga doživlja sam in milijoni ljudi na tej zemlji, pripoveduje z elementarnostjo o betonu in železu, ki je prekrilo vso zemljo, da človek ne more pokopati več niti drobne ptice, ne zasadi rože. V teh ciklih, kjer očivlja blodnje modernega človeka, so najbajne vrednote Borove pesni. Tu je tudi v verzih svobodnejši, povsod pa umetniško aktualen. Problematika, ki jo obravnava ta dva cikla, prodorno dokazuje, kako ogromen in nelzčrpiliv je svet pesniške besede, ki ogre v svoje podobe tudi najbolj mračne, najbolj kočljive vsebinske probleme in hkrati vendarle siplje bogastvo in upanje v človeka.

Matej Bor je z novo zbirko nadalje razširil obzorja svojega pesniškega sveta in zato pomeni »Sled naših senc« — kot smo že ugotovili — novo stopnico v njegovem razvoju. Sredi nekaterih zbirke, za katerimi včasih ni dovolj ne človeške ne umetniške moči in ki se sčujejo kakor formalistični circulus vitiosus na kollecijah modne poezije, je Matej Bor, — ves, kar ga je — o čemer pričata tudi optimistični zaključni akord, trdno na zemlji, z vso svojo predanostjo življenju, s svojo zvestobo človeku in času, in zato — moderen.

France Novšak

Samo Hubad, Cvetka Ahlinova, Jože Gostič

LJUBLJANSKI KONCERTI Dvoje domačih gostov PETKOV VOKALNO-INSTRUMENTALNI KONCERT SLOVENSKE FILHARMONIJE

Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije 23. januarja 1959 je dirigiral Samo Hubad, solista sta bila naša sloveča, zunaj delujoča pevca altistka Cvetka Ahlin in tenorist Jože Gostič. Hindemithove »Simfonične metamorfoze na Webrove teme« je prvič interpretiral v Ljubljani že pred leti švicarski dirigent Denzler in spominjam se, ne kot pričar, marveč iz tiska, da z velikim uspehom. Vrednost sedanje izvedbe, gledane v celoti, je bila morda predvsem v koristi, ki jo je imel orkester sam od tega, da je nastudiral to markantno delo, ene od splošno priznanih korifej sodobne glasbe. V izvedbi, kakršna je bila, je bil 3. stavek (Andantino) najbolj zvočno dognan, ostali pa so bili še v fazi dozorenja, zlasti drugi stavek, tisti, ki je po komponistovi zasnovi, dejal bi, ključ vsega dela.

Ni dvoma, da bi bil program bolj učinkoval, če bi bili točki zamenjani, tako da bi bil Hindemith na koncu. Glasbeni jezik Mahlerjeve »Pesmi o zemljinah« po toliko mlajšem, svetlejšem Hindemithovem res kar ni

mogel zgrabiti; verjetno bi sicer potreboval tudi številnejši orkester. Razen tega pa se je bilo še težko vključiti v Mahlerjevo svetobolje, v njegovo ranjeno čustvenost. Po občutju in mestu, ki ga ima v zgodovini, prav starčevska glasba! Koga danes zanima, razen historično? — Tudi izvedba sama je bila skrajna bolj toga, potem, takole od 3. speva dalje, se je poglogoma razvijala, vendar se do velike moči, prepričevalnosti ni povzpela. Cvetka Ahlinova je pela tehnično z velikim znanjem in gotovostjo, v zvočnem pogledu čisto, zvonko, in glasbeno petju v višinah pa s karakteristično, nekam gojtno resonanco. V interpretaciji se ji, mislim, delovanje in tujem močno pozna; svojo sugestivno moč oblikovanja je usmerila bolj v globino, od bolj čutnih k bolj abstraktnim vrednotam. Jože Gostič je pel prav tako z velikim znanjem in lepim tonom, pokazal je pa tudi, kako prekaljen pevec je: s prvo frazo je dosegel svoj nivo in ga konstantno držal do konca.

R. Ajlec

Pred kratkim so v Sentjakobskem gledališču uprizorili veseloigro Bisson-Carréa »Maskarada«. — Na silki prizor iz I. dejanja

odšteje mo iskanje nove motivike, se pogosto vse zreducira na nekatere formalne, manj pa na vsebinske elemente poezije. To pa nas v prvi vrsti zanima.

Dandanes se pogosteje omejuje cilji današnje poezije. Ali so ostali isti, ali ima poezija v današnjem svetu enako funkcijo kakor v večeršnjem? Ker moramo slednjemu vsekakor pritegniti, potem ne moremo mimo tega, da je edina resnična problematika tudi današnje poezije v njeni vsebinski plati, v njeni odmevnosti v človeku, v njeni resničnosti, v njeni, preprosto rečeno, povezanosti z življenjem.

Najnovjša slovenska poezija kaže po svojih različnih predstavnikih zelo raznolike talente in prav tako različne težnje. Bolj kot formalnega iskanja in

venska zemlja, na kateri pesnik živi, in ljudje, sopotniki na tej zemlji, ki se v najnovejši zbirki razširja iz domovine na vesoljni svet. Bora-pesnika je rodila revolucija in tedaj je izkričal v svet »Previharimo viharje«, svojo ilegalno natisnjeno zbirko. Njegove pesmi je rodil upor; danes se nam zde, da so bile napisane v neponovljivem zanosu. Človek v »Viharjih« je nastopal vedel kot množica, nepopustljiv, strašen maščevalec, prepoln neugasljivega ognja in strasti po svobodi. Toda že tudi v tej drobni knjžici se oglašajo intimnejši toni, ki so dosegli svoj vrh v najlepših Borovih partizanskih pesmih, v katerih je globoko človeško doživetje.

Minila so leta in v najnovejši zbirki prihaja Bor pred nas sicer ne povsem spremenjen — zakaj izhodišče njegovih verzov je ostalo isto — vendar je šla nje-

Pred kratkim je izšla pri »Državni založbi« že tretja izdaja Melikove Jugoslavije. Avtor, doyen slovenskih geografov, je svojim dosedanjim knjigam dodal še eno. V tej je zbral in podal rezultate svojega življenjskega dela in nam dal po svoji »Sloveniji« še zaokroženo sliko naše zvezne republike z geografsko-ekonomskimi kriteriji.

Na 650 straneh podaja avtor najprej geografski značaj naše države, zatem preide na oris treh velikih geografskih predelov — primorskega, nižinskega in gorskega, v tretjem delu govori o Jugoslaviji kot gospodarski celoti, v četrtem pa oriše posamezne ljudske republike.

Dr. Melik opozarja med drugim na to, da so naše predstave, da je naša država gorskega značaja, netočne, saj leži 30% naše gozdenje na savi in v dolinah. Vendar pa ne smemo spregledati, da se vleče pas visokega sveta prav ob jadranskem obrežju in da je tudi samo ožje zaledje našega Jadrana precej gorato. Zaradi tega je gradnja železnice od savske na jadransko črto tako težavna, zaradi tega južno od Save nimamo še nobene transverzale, Bosna in Srbija pa sta povezani z eno samo in še to ozkotirno progo. Vendar je prav

naš gorati del izredno bogat z rudami, lesom, vodno energijo itd.

Po značaju je naša država pretežno celinska, saj prehaja na severu v široko Panonsko nižino ob srednji Donavi. Po svoji legi ob Jadranu, severnem zalivu Sredozemlja, pa ima pogoje, da se sčasoma uveljavlja tudi kot izredno važna pomorska država. Trenutno gradimo v naš državi kar serijo pristanišč od Kopra do Zadra, Ploč in Bara na skrajnem jugu našega Primorja. Naše Primorje ima vse pogoje za razvoj velikih luk, vendar pa je sedanjí položaj vse prej kot zadovoljiv,

saj so naša južna pristanišča povezana le z ozkotirnimi železniciami s svojim zaledjem.

Ceprav odpade le 3,2% naše gozdenje na primorski pas, vendar igra morje v našem gospodarstvu dosti večjo in važnejšo vlogo, kot bi pa to lahko sklepali po skromnem jadranskem porečju. Naša obala ni le okno v svet, to so na stečaj odprta vrata, ki se odpirajo na jug, v Sredozemlje in še naprej v Indik. Vendar je le značilno, da na vsem našem Jadranu, od Kopra do Ucinja, ni niti enega mesta, ki bi imelo 100.000 prebivalcev.

Avtor opozarja med drugim tudi na to, da konvencionalna meja Balkana na Savi in Donavi ni najbolj točna limitacija Balkanskega polotoka proti severu, vendar se geografi še niso spoznavali o neki novi severni črti. Tudi »mejo« med Evropo in Azijo postavljajo nekateri na nižino Manič v Kalmiški stepi, čeprav Kavkaz dosti izraziteje loči ta dva, tako tesno med seboj zrasla kontinenta kot pa nepomembna reka Manič, ki se poleti itak posuši.

Iz knjige zvedo, da bo štela naša država čez leto dni že devetnajst milijonov prebivalcev, Slovenija pa skoraj 1.600.000. Najhitreje narašča prebivalstvo na Kosmetu in v nekaterih delih Bosne in Srbije

Po podatkih iz leta 1948 živi v mestih 21,2% našega prebivalstva. To je malo, če upoštevamo, da jih živi v razvitejših deželah Zahoda 40 do 60%, v Avstraliji pa še več. Vendar pa je precej več kot leta 1931, ko je znašal ta odstotek le 17,8%. Največ mestnega prebivalstva je v Vojvodini in sicer 30%, najmanj pa na Kosmetu in sicer 14%. V Sloveniji znaša delež mestnega prebivalstva 26%.

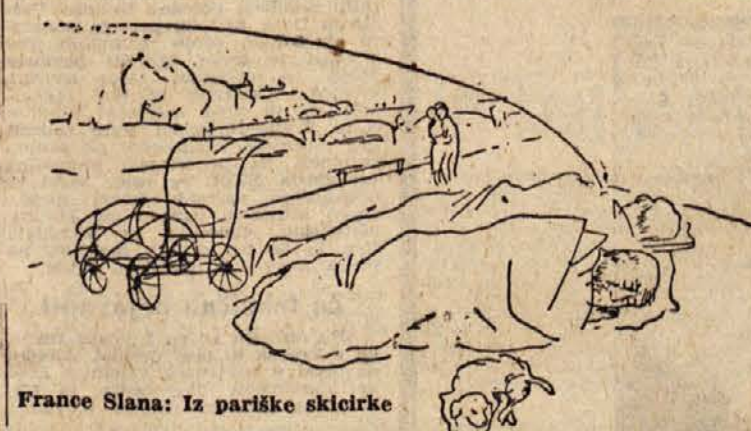
Ne smemo pa spregledati, da imajo mnoga mesta, zlasti v Srbiji in v Makedoniji, precej značaj mešanih mest kot pa tipičnih mestnih koncentracij. Po shemi: mesta, mešana in vaška naselja — živi v naši državi po številu iz 1953. leta 21,3% prebivalstva, po Melikovem mnenju se je ta odstotek lani dvignil na 24%. Naša najstarejša mesta so v obmorskem pasu in v Makedoniji, medtem ko so mesta v severozahodnem delu Hrvaške in v Sloveniji stara 700 do 800 let.

Zanimiva so tudi mesta, kjer govori avtor o strukturi našega prebivalstva. Tako zvedo, da je bilo po šteju iz leta 1953 zaposlenih v poljedelstvu 60% prebivalstva, ob prvem povojnem šteju 1948. leta 68%, leta 1921 pa celo 79%. V obratnem razmerju je medtem naraščal odstotek prebivalstva zaposlenega v industriji. Od leta 1921 do 1953 se je dvignil od 9,7% na 20%. Procesa industrializacije naše države je povzročil celo skalo stranskih procesov. Hkrati z industrializacijo je šla tudi urbanizacija.

Melikova Jugoslavija je opremljena z lepimi slikami in številnimi tabelami. Namenjena je vsem, ne le študentom-geografom.

M. O.

Jugoslavija v knjigi

France Slana: Iz pariške skicirke

Knjige in revije

PREJELI SMO V OCENO

JOSEPH CONRAD: NOSTROMO. Prevedel Božo Vodusek. Opremila Mira Rojcek. »Svetovni roman« (urednik Božidar Boroko). Izdalo Časopisno-založniško podjetje »Ljudska pravica«, Cankarjeva založba v Ljubljani, 1958. Strani 490 + II, 8°.

EVA LIPS: INDIJANCI. Prevedel Jože Smit. Opremil Uroš Vagaja. Zbirka »Bios« (urednik Beno Zupančič). Izdalo Časopisno-založniško podjetje »Ljudska pravica«, Cankarjeva založba v Ljubljani 1958. Strani 278 + IV, 8°.

MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA: BISTROUMNI PLEMIC DON QUIHOT IZ MANCE. Izbral, prevedel in z opombami opremil Nikola Kosič. Ilustracije: Pirnat, Doré, Daumier, Goya (24). Knjižnica »Kondor«, zvezek 24 (urednik Uroš Kraigher). Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1958. Strani 323 + I, 8°.

ANTON RAMOVŠ: GEOLOŠKI RAZVOJ SLOVENSKEGA OZEMLJA. Opremila Mira Rojcek. »Mladi geolog«, zvezek I. Za Slovensko geološko društvo založila Mladinska knjiga v Ljubljani 1958. Strani 88 + VIII, M 8°.

JANEZ ZMAVC: V PRISTANIŠU SO OREHOVE LUPINE. Dramska epizoda v dveh dejanjih. Posebna izdaja Celjskega zbornika. Izdal Svet za prosveto in kulturo okraja Celje 1958. Uredila Tine Oreš in Gustav Grobelnik. Strani 58 + II, V 6°.

STAVORENSKA GOSPA. Nizozemska pravilica. Prevedel Cene Vipotnik. Ilustriral Toon Wegner. Knjižnica »Bebelica«, zv. 42 (ureja Kristina Brebenčič). Brez paginacije.

BUJNO KLADARIN. ZLOM ČERTE IN PEČE OKUPATORSKOKVIZIJSKE OFENZIVE. Prevedel F. P. Oprema Uroš Vagaja. Založila Državna založba Slovenije v Ljubljani 1959. Strani 648 + IV, 8°.

PISMO
IZ TRSTA

Tržaška operna sezona

Uprava tržaškega gledališča »Verdi« je povabila kritike tudi iz drugih mest Italije, da prisostvujejo prvi izvedbi opere »Zivljenje za carja« (Ivan Susanin) Mihaila Glinka, ki bo v petek, 30. t. m. To rusko delo je sicer doživel nekaj predstav že kmalu po nastanku v Milanu, posebej pa je bilo v Italiji pozabljeno, tako da predstava tržaška uprizoritev za Italijo novo odkritje. Verjetno bo delo pomembje uprizorjeno še v kakem italijanskem gledališču. Upravi gledališča »Verdi« je treba za to uprizoritev dati vsekakor priznanje. Isto delo pripravila tudi v Ljubljani znani dirigent Efrém Kurtz, v glavni vlogi pa bo nastopil Rafael Arž. Pevec boigarskega rodu se je uveljavil že lani kot Boris Godunov: močnega pojavja, s krasnim in močnim glasom in silajno igrjo. Pol je v ruščini z zelo jasno izgovorjavo. Verjetno je pet ruski tudi letos.

S tem pa bo letošnja operna sezona že skoraj zaključena; ostane le še baletni večer ter prvi dve operi Wagnerjevega »Prstana Nibelunga«. »Rensko zlato« in »Walkira«. Med poveljci, ki bodo prišli iz Nemčije, je tudi Tomo Nerlich.

Lescaut« (poleg koncerta Fuccinjevih arij). S »Turandot« se je pričela sezona in predstava je bila pripravljena na zunaj zelo pozno, ni pa nudila kakšnega izrednega učinka. Kot Turandot je nastopila še ne dosti znana Inge Borh.

Med deli, ki so prvič prišla v Trst, pa so: Lodovico Rocca, »Gora Ivnor«, Ildebrando Pizzetti, »Umor v katedrali« in še omenjena opera Glinka, »Gora Ivnor«, katere libreto je povzetal (toda s spremembami) po Verdivem »Strideset dni na Musa Dagh«; ni doživela večjega uspeha. Rocca je ustvaril glasbo, ki ji primanjkuje melodioznosti tako v orkestrskem delu kot pri pevcih in zboru. (Delo je nastalo pred približno 20 leti.) Razen tega pa je že tako dovolj natvni libretto oslomašila še nespretna režijska osnova.

(Drama T. S. Eliota »Umor v katedrali«, ki smo jo videli v Trstu pred dvema ali tremi leti, je učinkovala bolj mogočno.)

K delom, ki so v Trstu neznanca, pa sodi tudi Verdijev »Macbeth«. Njegova zadnja uprizoritev je bila še v prejšnjem stoletju in tako se je letos opera pojavila kot novost. Sicer se večkrat dogaja, da to ali ono gledališče izkoplje iz starih arhivov kako pozabljeno delo italijanskih avtorjev. Delo seveda ni brez napak, vendar pa je v njem tudi nadvse lepa, sveža in polna glasba. Macbetha je pel Tito Gobbi, Lady Macbeth pa je bila Orientalka Shaker

Vartenissian. Povprečja pa ni preseгла druga Verdijeva »opera«, »Ples v maskah«.

Delo, ki je občinstvu izredno ugajalo, je bila Bellinijeva »Mesečnica«. Ni treba poudarjati, da občinstvo glasbo tega avtorja vedno rado poslušata, zlasti se, če je izvaja dober orkester in jo peje dobri pevci, in nad tržaškimi simfoničnimi orkestrom ni pritožb. V »Mesečnici« smo pa še silili simpatično Renato Scotta, ki se iz leta v leto v svojih nastopih vidno dviga in izpopolnjuje. Bellini je bil sicer zanjo trd oreh, toda očitno je, da si hoče pevka osvojiti tudi koloraturne odločke in je v tem tudi zmagala in navdušila. Plinio Clabassi se je v te operi predstavljal kot basist z zelo lepim glasom.

Te dni pa so uprizorili Massenietovega »Wertherja« z dvema prvostopsnima pevčema, Ferruccio Tagliavini sicer ni več mlad, toda še vedno zna zelo lepo zapeti lirске partije, zlasti v Ossianovi ariji. Sarlota je bila Leyla Gencer. Turkinja, ki pa je postala še Talljanka, saj jo povsod po Italiji in si je odprila vrata tudi v največja operna gledališča sveta.

Med Glinkino opero (štiri predstave bodo 30. januarja, 1., 3. in 4. februarja) bo do prve Wagnerjeve opere »Rensko zlato« daljši prestop, saj bo premiera šele 27. februarja.

R. R.

Fotoamaterji so se oglasili

Dragi urednik!

Danes sem se zelo razveselil, ko sem v »Pisani trati«
čital o načrtu kopirnega aparata in aparata za povečanje
v rubriki »Vi vprašujete — mi bomo odgovarjali«. Tudi jaz
imam fotoaparati, pa bi rad tudi sam razvijal film, povečeval
in kopiral, pa ne znam. Tudi v razredu smo se menili, kako
bi se tega naučili. Sošolec sem rekel, da bom pisal v »Pi-
sano trato« in zaprosil Tebe, dragi urednik, da bi v njej
 uvedel novi kotiček za mlade fotoamaterje, iz katerega bi se
mi naučili vse o fotografiranju, kopiranju, povečevanju in
vse ostalo, kar je potrebno. To bi koristilo našim krožkom
na šolah. Ali ni res? Posebno zdaj bi nam prišlo to prav,
ko je zima. Pomislite o tem! Srečno!

L. S., 7. r. osemletke, Trbovlje II.

Dragi L.!

Govoril sem takoj s tovarišem Vlastjo, ki vam odgo-
varja na vprašanja o fotoamaterstvu. Ta bo se o vsem pre-
misлил in bo Tebi, kakor tudi vsem Tvojim sošolcem, odgo-
voril v prihodnji številki »Pisane trate«. — Vsem prav lepe
pozdrave!

Lojze
Zupanc

VINCARJE

Na loškem gradu je živel
glavar, ki je vsak dan popil ba-
rigio vina. Ni maral za zrnje ne
za sir, ki so ga loški tlačani sle-
herno jesen za desetino prina-
šali v grad. Jezljivo je sikal
kakor gad:

»Odneste zrnje in sir pa mi
prinesite vina!«

Kaj so hoteli tlačani? Polne
mehove zrnja in sira so odna-
šali v Vipavo, kjer so oboje za-
menjavali za vino in polne me-
hove prinašali v loški grad.

Nekega dne pa je glavar za-
jezdil konja in odvihral z gradu
v dolino, kjer je v revni bajti
živel oče s sedmimi sinovi. Leti
so z očetom vred tlačanili
grajski gosposki; podirali so

dreveje na rebreh Kranceljna in
oskrbovali grad z drvimi.

»Za sedem let ima loški grad
drv na pretek!« je zakričal gla-
var, ko je prijezdil k drvarjem.

»Vse panjiče na poseki izkop-
ljite, laz pa spremenite v rodno
zemljo!«

»A kakšna bo to njlva, ki bo
v rebreh.« se je začudil bajtar.

»Vinograd hočem, a ne nji-
vo!« je zakričal surovi glavar.
In če se boste obotavljali, vam
bom hrbtišča ustrojil s pasjim
bičem.«

To je dejal in odpeketal, od
koder je prišel.

In ubogi bajtar se je s sed-
mimi sinovi vrgel na delo. Dol-
gih sedem let so rili po lazju in
ga prekopavali, dokler ni bila
zemlja rahla in godna za vino-
grad. Težka tlaka pa je vsako
leto bajtarju pobrala enega sina.
In ko je minilo sedem let, ko je
bil laz iztrebljen in pripravljen
za vinograd, je bajtar ostal sam.
Ves betežen je odmotoglavil v
grad in povedal, da je poseka
spremenjena v rodno zemljo.

»Star sem in betežen.« je po-
tožil starec. »Trda tlaka mi je
pomorila vse sinove. Ostal sem
sam ko jazbec v jaskini. Zasu-
žil sem, da me osvobodite tla-
ke.«

»Takrat boš rešen tlake, ko
boš poseko zasadil s trtami!« je
zarjovel surovi glavar in nagnal
starca iz gradu.

In starec se je vrnil na po-
seko ter se znova vrgel na delo.
Iz dneva v dan je sadil trte,
jim gnožil in rahljaj zemljo, da

bi vinike zazelenele. Komaj po-
je posadil poslednjo trto, je med
delom omahnil in izdihnil.

Toda grajski glavar ni imel
sreče z vinogradom, ki je terjal
smrt osmih tlačanov. Trte so si-
cer ozelenele, zlahnega sadu pa
niso dale. Grozdje, ki je zraslo
v grajskem lazju, je bilo kislo,
da ga še lisice niso marale. Ki-
slega vina tudi grajska gospoda
ni hotela piti, in lepega dne so
vse trte v grajskem vinogradu
usahnile.

Na mestu, kjer je nekoč bil
grajski vinograd, je po dolgih
dolgih letih zrasla vas, ki se še
dandanašnji imenuje Vincarje.

Pavle Zidar:

Papiga

Tako je pisana,
da še cigani niso,
in huda, saj se je boji
še mama,
šopiri se kot majhen
pav

in glas ji je enako zal,
če kdaj zakolne,
spusti še tako,
da je ne najdeš,
kot ne dlako,
a s kljunom
bi razklala tnal,
včasih pa je tudi to premalo

Trije debeluhi

magala tlačiti siromašno ljud-
stvo. Toda med ljudstvom so se
našli pogumni in uporni možje.
Pričeli so boj proti Trem De-
beluhom in njihovim podrepi-
kom. A gorje! Debeluhi se niso
dali. Vodjo upornih, močnega
Prospera so vrgli v kletko sredi
zverinjaka, lovili pa so njego-
vega najzvestejšega sodelavca,
cirkuškega artista Tibula. Le-ta
pa se jim je s pomočjo čudo-
ivornega doktorja Gašperja Ar-
nerija izmuznil. Ljudstvo je bi-
lo nemirno in upor se je vse
bolj razvijal, zato so Debeluhi
sklenili, na desetih moriščih v
mestu oglaviti vse jetnike.
Zgodilo bi se bilo tako, ko bi ne
poseglo vmes naključje. Trije
Debeluhi niso imeli naslednika,
zato so posvojili nekega dečka
po imenu Tutti. Živeti je moral
v samotni, daleč od ljudi. Nje-
gova edina zabava je bila lutka.

Trudili so se, da bi postalo nje-
govo srce železno. Nekega dne
se je zgodilo, da je skupina gar-
distov, ki je prestopila na stran
ljudstva, v besu prebodla njego-
vo lutko. Debeluhi so ukazali
doktorju Arneriju, da jo čez
noč popravi. Ta pa je lutko na
cesti izgubil iz kočije in je ni
več našel. Našel pa je lutko po-
dobno deklico Suok, ki je nasto-
pala v cirkusu. Povedel jo je v
grad, da se je mali Tutti zaba-
val z njo. In ona je osvobodila
zaprtega Prospera. Debeluhi so
jo hoteli zaradi tega obsoditi na
smrt, a jih je Prospero prehitel:
z ljudstvom in upornimi gar-
disti je prišel v palačo in prema-
gal tirane. In ob koncu se celo
izkaže, da sta Suok in Tutti se-
stra in brat; Debeluhi so dečka
ugrabili in ga naredili za na-
slednika, ko je bil še čisto maj-
hen.

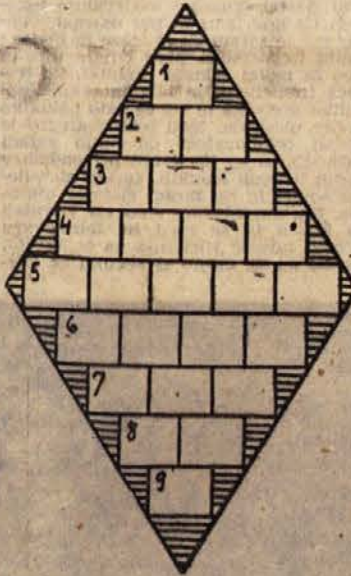
Jurij Oleša je napisal knjigo,
ki ima vse lastnosti dobre prav-
ljice. Zivahna je, polna naklju-
čij, napeta in napeljana k zma-
gi dobrega nad zlom. V njej je
obilo lepih, bogatih misli, ki nam
kolikor mogoče neopazno pribli-
žajo duh in vsebino velike re-
volucije.

Kozjanski pionirji

Tesne prostore imajo na šoli
v Kozjem, kar ovira razvoj teh-
ničnega pouka in sploh pionirske
dejavnosti. Kljub temu si je pi-
onirski odred zadal program za
tekmovanje mladih tehnikov. Iz-
delati bodo vrsto lutk, elektro-
motorček, piščalke, zmaje, poma-
gali pri gradnji kopališča, uređiti
v trgu cvetlične gredice, pripra-
viti nekaj ljudskih plesov, lut-
kovnih igrvic, kolesarsko tekmo-
vanje, izdelati šah in še kaj. Pred
kratkim so dobili malo garnituro
za tehnično delo, ki jo marljivo
uporabljajo. Zelimo jim obilo
uspeha in korajžet!

R. L.

VRETENO

UREDNIKOV KOTIČEK

Spoštovani urednik!

Tudi mene so pričele zanimati
križanke, katere objavljate ob
četrtkih v »Pisani trati«.

Ce bi imela več časa, bi Ti po-
slala opisan kakšen doživljaj iz
Soške doline, tako pa Ti pošiljam
le rešitev križanke in upam, da
se bom v bodoče še oglasila s
kakšno vrstico, tako da bom tudi
jaz sodelovala v četrtkovi strani
»Ljudske pravice« v »Pisani trati«.

Najtopleje Vas pozdravljam z
upanjem, da je križanka pravilno
rešena. Branka Turk, VII. a,
Anhovo 63, P. š. Deskle.

Draga Branka!

Križanko si sicer pravilno re-
šila, nisi pa, na nesrečo, bila iz-
žrebana! Pa nič ne maraj! Bo že
drugič bolje! — Oglasiti pa se
moraš čimprej!

Urednik.

Križanka
»Smučar v plundrik«

Vodoravno: 1. lirski pesem,
4. moško ime v srbohrvaški na-
rodni pesmi, 6. industrijska rast-
lina, 7. dve črki iz besede La-
ba, 8. osebni zaimek, 9. blesk,
10. arabski žrebec.
Navpično: 2. opravljati delo,
3. polotok na Bliznjem vzhodu,
5. osebni zaimek, 9. belo pokri-
valo, 11. ni oster.

NAGRADA

Križanko »Natosri mi drobt-
nice« je pravilno rešila in bila iz-
žrebana Miša Pfeifer, Mur-
ska Sobotna. Za nagrado prejme
knjigo Jurija Oleše: Trije debe-
luhi.

VI VPRAŠUJETE

mi bomo odgovarjali

1. Ali je Rusija država in ali je
republika v Sovjetski zvezi?

2. Ali je mož uporabljati ime Ru-
sija namesto Sovjetske zveze (Zveze
sovjetskih socialističnih republik)?

3. Zakaj pravijo ljudje Rusija in
Rusi, ko mislijo na Sovjetsko zvezo
in njene narode?

4. Rusija je po sovjetski ustavi dr-
žava in kot Ruska sovjetska feder-
ativna socialistična republika (RSFSR)
združena z drugimi socialistični re-
publikami v Zvezi sovjetskih sociali-
stičnih republik (ZSSR). Priključitih
ji je več narodnostno neruskih ozem-
elj in avtonomnih pokrajin.

5. Pravično je na kratko je Sovjet-
ska zveza, v rabi pa je zaradi navade
ime Rusija, čeprav ne veči v starem
smislu.

6. Vpraš iz navade pravijo ljudje
Sovjetski zvezi tudi se Rusija, kakor
n. pr. Tajski se po starem Slam ali
Tajvanu se Formosa. Sovjetske ljudi
tudi se imenujejo Ruso, čeprav zmot-
no. Tako imenujejo tudi ljudi v Bur-
mi vsesprek Burmance, čeprav živijo
v tej deželi tudi ljudje drugih naro-
dov in plemen, kakor n. pr. Kareni,
Čeri, Kačini, Sani in drugi. Sovjeti
pa sovjetskim ljudem ni moč reči,
ker to ime ne označuje ne države ne

naroda, ampak družbeno-političen po-
jem. Zaradi tega bi bilo morda naj-
bolje uporabljati označbo: sovjetski
ljudje, sovjetski narodi, ali za pripad-
nika vsakega sovjetskega naroda po-
sebe njegovo narodnostno ime: Rusi,
Ukrajinci, Litovci, Latvijci, Kirgizi itd.

R. V.

1. Z., dijak, vprašuje:

1. Imam več podlistkov »Ljudske
pravice«. Rad bi jih zvezal. Prosim za
načrt s skico, kako naj jih zvežem.
Napišite vse podrobnosti, da ne bom
imel težav.

2. Napišite, prosim, nekaj o Mi-
tlenju Karla Maya. Koliko knjig je
napisal in kje je jemal snov za svoje
indijanske zgodbe in ali bo katere
slovenska založba izdala katere nje-
gove knjige.

Odgovoril bomo v prihodnji šte-
vilki »Pisane trate«.

PISE MILOŠ MACAROL

RISE VLADIMIR PIRNAT

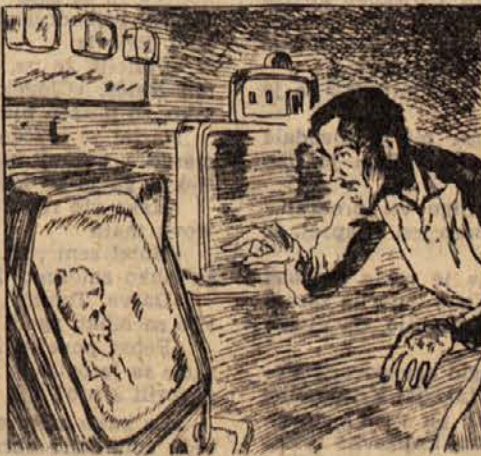
Trije v vznemirijo veselje

Ivan Romih vam je narisal ugan-
ko. Katerega pesnika je narisal
in kaj vam slika še pove?

27. Naše mlade junake so popeljali do
male terase. Tu so pozirali televizijskim
kameram, medtem ko je spiker RTV-Ljub-
ljana navduševal daljno publiko: »VSE-
MIRSKA LADJA VENERA-117, O KATERI
SO NEKATERI DOMNEVALI, DA
JE ZE IZGUBLJENA, JE NENADOMA
PRISTALA NA LUNI, A IZ NJE JE IZ-
STOPILA MLADA NEZNANA POSAD-
KA! ČUDOVIT PODVIG MLADIH PION-
IRJEV...!«

28. Medtem ko je naša trojka lagodno po-
čivala v prijetni senci na glavni Lunini
bazi, se je varnostna služba na prijavo
Tončkovih staršev že dobri dve uri zama-
nil prizadevala, da bi nekje v Evropi staknila
izginulo trojko!

29. Nekeaj minut zatem je že drvel po ljub-
ljanskih ulicah avto naravnost proti zgrad-
bi RTV. Skupina varnostnih organov je
planila v televizijski studio, toda bil je te-
man in prazen.
»OD KOD PA PRENASATE NOCOJS-
NJI TV PROGRAM?« so povprašali de-
žurnega.
»Z LUNE IN IZZA LUNE.« je napol
šaljivo odgovoril dežurni.
»HUUUU!... TAKOJ NA TELECENT-
TER IN DEPEŠO NA LUNO!«

NA POLETJE SE JE TREBA PRIPRAVLJATI POZIMI

Mali bazeni z velikimi nalogami

Za plavalci so napolnili zimski bazen bodoči inštruktorji vaterpola

Vsa leta dostojno so mali zimski bazeni v Ljubljani izkoriščali plavalci Ljubljane in bližnjih krajev za skromni zimski trening. Po dobri leti, se da se je Plavalna zveza odločila, da bo zimski čas polno izkoristila tako, da si bo za poletje pripravila dovolj številni strokovni kader za plavanje in vaterpolo. V decembru je bil tečaj za plavalne inštruktorje, ki bodo poleti vodili plavalne šole in plavalno življenje v klubih, te dni pa je v zimskem bazenu tečaj za vaterpolo inštruktorje. Tudi najboljši slovenski plavalci so izkoristili zimsko počitnice za trening, na katerega jih je povabila PZS v Ljubljano.

Tečaj za inštruktorje vaterpola, ki bo za slovenski vaterpolo nedvomno ogromna pridobitev, vodi Dubrovnikčan Ivo Stela, katerega smo naprosili za nekatera pojasnila, na naša vprašanja je odgovoril takole:
Koliko je tečajnikov, od kod so in koliko časa bo trajal tečaj?
»Tečaj od 21. do 31. januarja z zaključnimi izpiti običajno št. tečajnikov iz Kopra, Bleda, Mežice, Radovljice, Raven, Trbovelj, Krškega, Cel-

videl, da so v ta tečaj pritegnili ljudi od povsod. Moja želja je, da bi spoznali celotno šolo vaterpola. Upam, da bodo klubske uprave nudile tečajnikom, ki so po večini mladi, polno podporo pri delu in da jih ne bodo, kot se to pogosto dogaja, zaradi mladosti zapostavljali.

Kako ste zadovoljni z dosežanim znanjem, disciplino in zanimanjem udeležencev?
»Disciplina je odlična. Kar zadeva znanje, ki ga imajo tečajniki, bi za polovico lahko dejali, da je dobro, medtem ko pri drugi polovici šepa. Vendar sem prepričan, da bodo z organiziranim znanjem, ki ga bodo dobili na tečaju, bolj samozavestni in zato bolj uspešni pri delu. Tako sem prepričan, da se ne bo zgodilo tako kot na lanskem mladinskem prvenstvu, ko je prišlo moštvo Kopra brez vsakega znanja in smo mu morda z visokimi porazi vzeli voljo do dela.

»Ali imate kakše pripombe k organizaciji tečaja in kake želje za v bodoče?
»Pri prihodnjem tečaju bo treba skrbeti za dvorano, kjer bodo tečajniki lahko predelali dopolnilne vaje za zimski trening. Letos je kljub prištevjanju nismo uspeli dobiti. Prav tako si želim, da bi letos poklicni vaterpolo trener obšel vse klube, v katerih bodo delovali sedanji tečajniki, da bi jim z nasveti pomagal prebroditi nekatere težave. Prav tako bi bilo potrebno, da bi poleti objavili na tridnevni seminar vse dosežane tečajnike, da bi se pogovorili o njihovih izkušnjah pri delu.

Trener Stela iz Dubrovnika in njegovi tečajniki

Svetovno prvenstvo v košarki

Santiago de Chile, 28. jan. Na svetovnem košarkarskem prvenstvu je Portoriko premagal Formozo s 87:55 (42:24), SZ pa reprezentanco Chile s 74:49 (33:28).

Na tabeli vodi reprezentanca SZ s 8 točkami iz štirih tekem. Na drugem mestu so ZDA s šestimi točkami iz treh tekem, tretji je Čile s šestimi točkami (4), četrta Brazilija s petimi točkami (3), peta Bolgarija s petimi točkami (4), na šestem mestu Portoriko s petimi točkami (4), sedma pa je Formoza s štirimi točkami (4).

Finca zmagala v St. Moritzu

St. Moritz, 28. jan. - Finca skakalca Kalevi Karkinen in Mauno Valkama si delita prvo in drugo mesto na mednarodnem tekmovalju v smučarskih skokih v St. Moritzu. Ob Finca sta dosegla po 220 točk, Karkinen je skočil 68 m in 70 m, Valkama pa 68,4 in 71 m. Sved Lundkvist je bil tretji s 181 točkami (67,3 m in 68,5 m), Avstrijec Gregor Larsson z 215 točkami (66,5 m in 69,5 m), Švicar Daeschler z 215, Šesti pa je bil Norvežan Bergmann z 213 točkami.

Poljski boksarji v Ljubljani

Pogajanja med BZJ in upravo beogradskega velesajma niso uspela - V Zagrebu uradno, v Ljubljani pa neuradno srečanje

Beograd, 28. januarja. - Nocoj bo Boksarska zveza Jugoslavije odločila, kje bo nastopila poljska boksarska reprezentanca proti jugoslovanski v uradnem in neuradnem dvoboju. V boksarskih krogih v Beogradu in Ljubljani pravijo, da bo ta dokončna odločitev BZJ le še formalna in da bo prvo srečanje s poljskimi boksarji zanesljivo 22. februarja v Zagrebu, neuradno srečanje pa v Ljubljani, 24. februarja na Gospodarskem razstavišču.

Beograščanom je žal, ker ne bodo videli najboljših poljskih boksarjev, ki večinoma tudi so najboljše v Evropi. Uprava velesajma v Beogradu je vztrajala pri svojem prvotnem sklepu in noče dati na razpolago svoje velike hale. Predstavnikom Boksarske zveze Jugoslavije je preostal le sporazum z boksarskimi in spornimi delavci iz Zagreba in Ljubljane, sporazum o tem, kako bi zmanjšali predvideni deficit na minimum.

Uradno srečanje bo torej v Zagrebu in sicer v dvorani Mašinogradnje na sejmu, v kateri bi bilo prostora za približno 5000 ljudi (od tega 1400 na tribunah in 1200 na stoliščih). Uprava zagrebškega sejma zagovarja, da bo tokrat dvorana ogrevana in sicer s posebnimi grelni z infra rdečimi žarki.

Kar zadeva Ljubljano so v Beogradu prepričani, da ne bo težav s tem, kako poseti gledalce, ampak se boje, da bo na Gospodarskem razstavišču premoščena prostora za neje.

Nocoj bo BZJ razpravljala tudi o tem, kjer naj bi bilo izbirno tekmovalje kandidatov za reprezentanco. Po vsej verjetnosti bo to tekmovalje v Domu garde v Beogradu, ki lahko sprejme okoli 2000 ljudi.

Takole so se sredi preteklega tedna podali na zimsko turo prek Kamniških planin poznani alpinisti Jeglič, Petrač in Kerčič-Belač. To zimsko prečenje naj bi trajalo pet dni, toda že drugo dan so ga morali prekiniti, ker si je Jeglič zlomil nogo pri nesreči, ki smo o njej že poročali.

REPUBLIŠKO PRVENSTVO V ALPSKIH DISCIPLINAH

Smučarska zveza Slovenije obvešča vse osnovne organizacije in tekmovalce da bo republiško prvenstvo v alpskih disciplinah za člane in članice dne 31. jan. in 1. febr. 1959 v Ravnah na Koroškem.

Sporod: v soboto, dne 31. jan. 1959 - veleslalom - za člane in članice v nedeljo, dne 1. febr. - slalom za člane in članice.
Na prvenstvu lahko tekmujejo tekmovalci vseh razredov v veleslalomu, dočim bo na tekmovalje za slalom prepuščeno le prvih 40 tekmovalcev na osnovi rezultatov veleslalom.
Start bo 1 in pol ure hoda od smučarske kočice in 5 minut od planske kočice.
Ostala republiška prvenstva in sicer republiško prvenstvo v alpskih disciplinah za mladince in mladinke, ter republiško prvenstvo v klasičnih disciplinah pa so zaradi slabih snežnih razmer preložena na poznejši termin.

Pravila in pravilniki GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ

Za strokovno sodelovanje pri izdelavi pravil podjetja, tarifnega pravilnika, pravilnikov o plačah po delovnem učinku (enota proizvoda, norme, premije, nagrade), pravilnika o delovnih razmerjih, pravilnikov o organizaciji administracije, računovodstva, nabave-prodaje, skladišča ipd., dostavite naslov oglaševalnega oddelku LP pod »Vzajemne gospodarske usluge«.

SE O SMUČARSKEM TEKU V VAL D'AOSTI

Italijani enakovredni severnjakom

Med prvo petnajstorico le švicar Pocca

Mednarodno tekmovalje v teklu na 15 km v Val d'Aosti v Italiji sodi med največja tekmovalja te vrste v Evropi. Po tridnevnih prirediteljev je za letošnje tekmovalje preseglo tako po organizaciji kakor po udeležbi vsa dosedanja. Organizacija, ki so jo poverili smučarskemu klubu La Thuille je bila brezhibna kljub slabemu vremenu. Daria so prešli vsi mladinci - 22 po številu, in 50 članov.

Na startu se je zbralo 80 članov in 22 mladincev. Skoraj ves teden je deževalo, a v noči od sobote na nedeljo se je zjasnilo in sneg se je spremeni v pravi beton. Mazanje je bilo zato izredno komplicirano in zmagovalec Steiner (Italija) se ima zahvaliti samo dobri maži za tako premočno zmago, saj je zmagal z dvema minutama naskoka pred Compagnoniem, četrtno se na prejšnjih tekmah ni mogel približati k vrhu. Favorit tekmovalja Italijan De Dorigo, ki je startal skupaj s Hlebano, se od našega »Drčka« ni mogel odtrgati in ga je Hlebana v finalu celo prehiteval za 4 sek. V Aosti smo namreč startali po novem načinu po dva in dva skupaj. Kar zadeva mene, sem startal skupaj z avstrijskim tekačem Lacknerjem, se mu odtrgal, vendar me je zaradi slabe miše in hudega padca neposredno pred ciljem ujel in celo za nekaj sekund prehiteval. Za Robača in Seljaka je bila ta tekma nekoliko pretežka in sta se zato nekoliko slabše pirasla. Med tekmovaljem je precej tekmovalcev odstopilo zaradi poškodb, ki so jih dobili pri padcih v hudih ledenih smukih, zaradi zlomljenih smuč in pa zaradi slabega mazanja. Na Jugoslovani smo vsi vztrajali do konca in se med 80 tekmovalci uvrstili takole: Hlebana na 24. mesto, Pavčič na 30. mesto 33 sekund za Hlebano, Robač in Seljak pa na 46. in 47. mesto. Od gostujočih so bili najboljši Švicar Pocca kot 7. in Kronig kot 17. ter Avstrijec Pfeffer kot 23.

Italijani so na tem tekmovalju ponovno dokazali, da se naglo bližajo vrhu smučarskega teka in, da jim morda že v Squaw Valleyu tudi severnjaki ne bodo več nedosegljivi. Od 1. decembra so stalno skupaj in hodijo samo iz tekmovalja na tekmovalje, vmes pa seveda pridno trenirajo pod vodstvom Sveda Nordlunga. Če kdo od njih želi na obisk domov ali v službo, mora prositi za »dopust« zveznega kapetana ali trenerja, ki na take dopuste zelo nerada daje. Menim, da je vsakemu jasno, kaj so potem ti tekmovalci tako daleč pred nami, posebno še, ko nam je »referent za sneg« nekaj zim tako naklonjen.

Za konec pa še izjava referenta SZS za teke tovariša Linkeja, ki je vodil naše moštvo v Aosti:
»Z rezultati naših tekačev v Aosti sem zadovoljen, saj so se požrtvovalno, borili s takimi, ki imajo najmanj petkrat toliko treninga več, v tekmu zmagujejo tisti, ki so najboljše pripravljene. Italijani so me presenetili z številnimi odličnimi tekači, dobro organizirano in izredno gostoljubnim sprejemom.»
Janez Pavčič

Danes: Odred : Krim

V okviru priprav za pomladansko tekmovalje v II. zvezni ligi bo imel danes Odred trening tekmo s moštvom Krima. Srečanje se bo začelo ob 15. uri na pomožnem igrišču Odreda ob Vodovodni cesti. Vstop je prost za vse.

Zimske igre Elektroosposodstva

Na smučarskih terenih nad Trbovljami bodo 7. in 8. februarja III. zimske športne igre Elektroosposodstva Slovenije, ki jih prireja Zveza sindikalnih športnih aktivov Elektra. V soboto popoldne bodo tekmovalja v tekih, v nedeljo popoldne pa bo start za veleslalom.

Ljubljanski zimski bazen je majhen, vendar ga morejo male skupine s pridom uporabiti

Prvi človek ki bo preskočil 2,20 m?

Aletska javnost je presenečena. Še pred šestimi meseci popolnoma nepoznani atlet je pred dnevi v Bostonu na atletskem mitingu preskočil 2.127 m in dosegel svetovni rekord v skoku v višino v pokritih prostorih. To je črni deček 18. let - John Thomas. Trikrat je za zamenjalkuška preskočil 2.14 m. Strokovnjaki so prepričani, da je ta študent z univerze v Bostonu prvi človek, ki je sposoben preskočiti 2,20 m. Thomas je začel skakati v višino šele pred enim letom in v 12 mesecih je napredoval za 18 cm. Je čudovito lepo razvit, visok 1,95, težak pa 83 kg. Ameriški rekord v skoku v višino ima bivši svetovni rekordar Charles Dumas z 2,15 m. Sedaj pa ima svetovni rekord Stepanov (SZ) - 2,16 m.

Brzovjavke

- DUNAJ, 28. jan. (Tanjug). - Na Dunaju je bila konferenca o tekmovalju za srednjeevropski pokal. Namesto pričakovane razpušitve tega tekmovalja so predstavniki vseh petih držav (Italije, Avstrije, CSR, Madžarske in Jugoslavije) predlagali, naj bi se leto nadaljevalo, z udeležbo po dveh najboljših klubov iz vsake države.
- BEOGRAD, 28. jan. - Upravi Crvene zvezde in italijanskega nogometnega kluba »Milan«, ki vodi v italijanskem prvenstvu, sta se sporazumeli, da bo prvo srečanje med Crveno zvezdo in »Milanom« 1. marca v Beogradu, povratno pa aprila ali maja v Milanu.
- VALENCIENNE, 28. jan. (AFP). - Francoško košarkarsko moštvo ASK iz Valenciennes, ki sta ga okrepila dva državna reprezentanta, je sinoči premagalo »Beograd« z 61:59.
- HAMBURG, 28. jan. (DPA). - Odbojkarji zagrebške Lokomotive so na turneji po Zahodni Nemčiji premagali moštvo hamburške univerze s 3:0 (15:10, 15:11, 15:9).
- MOSKVA, 28. jan. (TASS). - Svetovni vrvak v tekih na 5000 m in 10.000 m, Vladimir Kuc je napovedal v »Sovjetskem sportu«, da se bo verjetno prav v SZ pojavil atlet, ki bo dosegel na 5000 m rezultat 13:15,0, na 10.000 m pa 28:20,0.
- BRISBANE, 28. jan. (Reuter). - Herb Elliot je letos nastopil prvič v teklu na eno miljo in zmagal s časom 4:02,4 pred Albertom Thomasom.
- SAN SEBASTIAN, 28. jan. (AFP). - Na mednarodnem krosu v San Sebastianu (Spanija) je zmagal Mimoun 38:35,8 na 12 km pred Ameurjem (Franc.), Amorosom (Span.), Heatleyom (V. B.) itd.

DOROTHY SAYERS:

Dvanajsto poglavje
Cez praznike je bil Peter Wimsey v domači hiši. »Prav nič ne dvomim, da je kriva,« je rekel kapetan Tommy Bates, ki je bil v gosteh. »Pa ji niti ne zamerim, zakaj ta Boyes je bil zoprni človek. Na ščitnem ovitku vsake njegove knjige zija v bralca njegova slika. To je značilno. Človeka čudi, kako da taki tipi ugajajo pametnim ženskam. Take ljudi bi bilo treba zastrujati kot podgane. Kar pomislite na škodo, ki jo napravijo vsej deželi!«
»Kar dober pisatelj je bil,« je rekla druga gostja. »Nekaj francoske duhovitosti in elegance je bilo v njegovem pisanju. Tako jedrnatost se je znal izražati...«
»Če so vam umazanije všeč...« jo je prekinil kapetan.

33
»Tako tega ne bi označevala,« mu je odgovorila. »Ponekod je bil na moč odkrit in tega mu Angleži ne moremo odpustiti. Temu se upira naša prirojena hinavščina.«
»V svoji hiši ne maram umazanije,« je rekel kapetan. »Hildo sem presenetil z njegovo knjigo v rokah. Ukazal sem ji, naj jo pri odnese nazaj v knjižnico. Ne vmešavam se rad v tuje reči, vendar ima vsaka stvar svojo mejo.«
»Kako pa ste vedeli, kaj je v knjigi?« ga je vprašal Peter.
»Kako? Kritika v 'Expressu' mi je povedala dovolj,« je rekel kapetan Bates. »Tam je bilo naznačenih nekaj grdih reči.«
»Kar prav je, da smo knjigo vsi prebrali,« je odvrnil Peter. »Kdor je opozorjen vnaprej, se zna ubraniti slabega vpliva.«
»Jaz pa le ne verjamem,« je rekla Petrova svakinja, »da bi ga Harriet Vane umorila zaradi te njegove pokvarjenosti, saj pravijo, da ni nič boljše od njega.«
»Helen, prosim te,« je naglo spregovoril Peter. »Le kako moreš reči kaj takega! Kriminalne zgodbe piše, v takih romanih pa vselej zmagajo dobro nad zlom. Bolj čednostne književne zvrsti sploh nile!«
»Volk si nadene ovčji kožuh vselej, kadar se mu tako zdi prav,« je rekla svakinja. »Sicer pa pravijo, da izidejo njene knjige vsake toliko v novi izdaji. Ljudje baže zelo segajo po njih.«
»Meni pa se zdi, da tiči za vsem skupaj spretna reklama,« se je oglašil poslovni človek Harringay. »Nikoli ne veš, kaj si kar na lepem izmislilo reklamni agenti.«
»Vse kaže, da nameravamo to pot obesiti kokaš, ki nese zlata jajca,« se je kapetan Bates zasmehal na ves glas in dodal: »Seveda, kolikor jim ne bo Peter prekrizal računov.«

»Jaz bi ji spremeniš smrtno kazen v dosmrtno ječo pod pogojem, da napiše vsakih šest mesecev novo kriminalko,« se je oglašila ljubiteljica detektivskih zgodb.
»Ali niste prenageli?« je rekel Peter. »Konec koncev je še niso obsodili.«
»Na prihodnji obravnavi jo bodo. To je dejstvo, Peter!«
»Policija že ve, kaj hoče,« je pritegnil kapetan Bates. »Človek ne pride pred sodnika kar tako, za prazen nič!«
Nastal je mučen položaj, ker je moral nekaj mesecev poprej tudi Petrov oče pred sodnika. Nekdo ga je po krivem obtožil umora na Joviu.
»Kako ste rekli, kapetan?« se je oglašila Petrova mati.
»Hotel sem reči, da tudi sam dobro vem, da se lahko zmotim. Ženska brez morale je...«
»Dajva, Tommy, popijva kaj,« je rekel Peter. »To se lahko zgodi vsakomur...«
»Peter, povejte, kako je pravzaprav s to žensko,« se je oglašila ljubiteljica detektivk. Ali ste govorili z njo? Zdi se mi, da ima prijeten glas.«
»Le kako morete trditi kaj takega!« se je sedela sunkovito obrnila k njej. »Na živce mi je šel njen glas, kar tresla sem se. Pač pa ima zanimive, zastrte oči, ki bi ji dajale poseben mik, če bi bila bolj oblečena. Peter, ali te je skušala hipnotizirati?«
»Listi so pisali, da je prejela na stotine poročnih ponudb,« je rekla osivela gospodična.
»Iz zanke v zanko,« se je zasmehal njen sosed.
»Z morilko se že ne bi poročila,« je vztrajala gospodična, »zlasti ne s tako, ki piše kriminalne zgodbe. Vedno bi se bala, da bi bilo kar na lepem kaj v kavi.«
»Ah, ti ljudje imajo bolešno hrepenenje, da bi se uveljavili,« je rekla mirna gostja. »Včasih

si izmišljajo umor, samo da bi ljudje govorili o njih.«
»Morilka lahko postane zelo dobra zakonska žena,« je rekel Harringay. »Kar spomnite se na Madeleino Smithovo, ki je tudi delala z arzenom. Pozneje se je srečno poročila.«
»Vprašanje je seveda, ali je tudi njen drugi mož dočkal visoko starost,« se je zlobno oglašila gospodična. »To pa je predvsem važno, ali ne?«
»Jaz pa mislim tako: kdor zastruji enkrat, zastruji še drugič. To je nekaj prav takega kot opij ali alkohol.«
»Dajte, Peter, povejte nam kaj več!«
»Peter,« je rekla mati, »ali ne bi pogledal, kje je Gerald? Povej mu, da je čaj že mrzel. Govoriva se je spet zaklepetal v hlevu.«
Peter Wimsey se je srečno izmaknil radovedni družbi. Na poti v hlev je srečal brata Geralda.
»Zdaj bo spet treba h gostom,« je rekel. »Le kdo si je izmislil to zbiranje pričaju? Ta reč slabo vpliva na živce, hkrati pa pokvari tek.«
»Taka vodena pijača,« mu je pritril Freddy, ki je bil tudi na obisku. »Cuj, Peter, rad bi govoril s teboj.«
»Tudi jaz s teboj,« mu je odgovoril Peter.
»Gostje so mi s svojo klepetavostjo požrili živce. Pojdiva v igralnico! Osvežila se bova, preden naju bodo ponovno vzele v navzkrižni ogenj.«
Zadovoljno je Freddy stopal za Petrom Wimseyem in se v igralnico spustil v naslanjaj. »Ali je še kaj bolj dolgočasnega kakor taki prazniki? Vsi, ki se jih ob drugi priložnosti izogibaš, ti stiskajo roko in ti voščijo srečno novo leto.«
»Ali bova kozarček zganja?« je vprašal Peter.
»Na zdravje, Freddy! Ali se je že kaj izvedelo?«

DNEVNE NOVICE

Ljudska univerza obvešča vse slušatelje in interese...

Dom kulture Zemun, Gradski park št. 2, vpisuje sodelovanje z Zavodom za strokovno usposabljanje...

II. FESTIVALNA REDUTA - ELIŠKI KARNEVALSKI PLES bo v soboto 7. februarja v FESTIVALNI DVORANI...

Zavod za izobraževanje v delavskem in družbenem upravljanju je izdelal brošuro o Tarifnem pravilniku...

Selekcija za zunanjo trgovino Društva ekonomistov Ljubljana priredi v petek 30. t. m. ob 17. uri v Trgovinski zbornici LRS predavanje...

Društvo otroških negovalciv LRS vabi vse članice na predavanje o vabi v t. m. ob 20. uri v predavalnici otroške klinike...

Društvo za kulturno sodelovanje Jugoslavija-Francija bo imelo Jour fixe v petek 30. t. m. ob 20. uri v dvorani Društva književnikov...

Slovensko kemijsko društvo, sekcija za biokemijo, obvešča, da bo predaval tov. ing. K. Andreč o temi: Prilagodba mikroorganizmov...

Do dolgi in mučni bolezni nas je menadoma zapustil naš ljubljani in dobi mož, oče, brat in stric...

Ivan Bizovičar pesnik Do pogreba leži v mrtvašnici v Dravljanh Pogreb bo v petek 30. januarja 1959 ob 13.30 izpred pokopališča v Dravljanh.

Ljubljana, 28. januarja 1959. Zalujoda žena Fanika in ostalo sorodstvo

PRODAJA OSNOVNIH SREDSTEV Podjetje «INTERTRANS» - mednarodni transporti prodaja naslednja osnovna sredstva: 4 konje, 4 kompletne konjske opreme, 5 gumij dir. Ogled vsak dan od 7-9 dopoldne na dvorišču podjetja...

OBROTNA AMBULANTA RUDNIKA ZAGORJE razpisuje na podlagi 33. in 310. člena ZJU in na podlagi sklepa upravnega odbora mesto laboranta obratne ambulante Rudnika Zagorje. Pogoji: ustreznost strokovna izobrazba in po možnosti nekaj prakse.

GLEDALISKA VESTI IZ KRANJA

DRAMA Cetrtak, 29. jan. ob 19.30: Majakovski: «Velika zehta». Abonma S. (Preostale vstopnice so že v prodaji). Petek, 30. jan. ob 19: O'Neill: «Elektra v črni». Prireditev ZSJ na Akademiji za igralno umetnost.

OPEVA Cetrtak, 29. jan. zaprto. Petek, 30. jan. ob 19.30: Puccini: «La Boheme». Abonma red Petek popoldanski. (Preostale vstopnice v prodaji).

MESTNO GLEDALISKA LJUBLJANA Gledališka pasaža Cetrtak, 29. jan. ob 20: E. de Filippo: «O, te prikazni». Abonma Kolektiv A. Vstopnice so tudi v prodaji.

SENTJAKOBSKO GLEDALISKA Ljubljana, Mesini dom Sobota, 31. jan. ob 20: Br. Nušič: «Gospa ministrica», veseligr. Izven. Nedelja, 1. febr. ob 18: J. Spicar: «Pogumni Tonček», pravljica igrata z godbo in plesom.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALISKA MARIONETE Levstikov (Sentjakobski) trg št. 2 Cetrtak, 29. jan. ob 17: Fr. Milčinski: «Zvezdica Zaspanska». Petek, 30. jan. ob 17: O. Wilde: «Sreč-prince».

ROČNE LUTKE Resljeva c. 36 Nedelja, 1. febr. ob 17: N. Simončič: «Zmešnjava». Prodaja vstopnic vsak dan od 10-12 ure (trazen nedelje) na upravi, Resljeva c. 36 in po uri pred pričetkom predstave pri gledališki blagajni.

ROČNE LUTKE Resljeva c. 36 Nedelja, 1. febr. ob 17: N. Simončič: «Zmešnjava». Prodaja vstopnic vsak dan od 10-12 ure (trazen nedelje) na upravi, Resljeva c. 36 in po uri pred pričetkom predstave pri gledališki blagajni.

«STORŽIC»: ob 14.30 Sestavljen program - IV. premiera mlad. filmov. Vstopnina 30 din. - Ob 15, 18 in 20 amer. barvni cinemascope film «Dobro jutro, gospodična Dove».

«SVOBODA»: ob 18. uri angleški film «Preganjan do smrti». Predfilm: 2 risarici. «KRNAVEC» - CERKLJE: ob 19. uri švedski film «Zaradi moje ljubezni».

«RADIO»: angleški film «Jaz sem kamera». Predstavi ob 18 in 20. «PLAVZ»: italijanski barvni film «Vojna in mir». II. del. Predstavi ob 18 in 20.

«SOCA»: madžarski film «Moj ded in jaz». «SOLKAN»: francoski film «Kobni vsi fantje sveta».

«DELAVSKI DOM»: sovjetski film «Višina». «SVOBODA II»: ameriški barvni cinemascope film «Reka, s katere ni vrtnice».

«UNION»: angleški barv. cin. film: «Globoko, sinje morje». «PARTIZAN»: amer. barv. film: «Jahal so na zapad».

«UDARNIK»: mehiški film: «Upor obseancev». «MESTNI»: ameriški barvni cinemascope film «Prekinjene melodije». Predstave ob 15.30, 17.30 in 19.30.

«PARK»: sovjetski barvni film «Pavle Korčagin». Predstavi ob 17.30 in 20.

Komisija za uslužbene zadeve pri občinskem LO Vrhnika razpisuje po 21. čl. Zakona o javnih uslužbenicah (Ur. l. FLRJ št. 53/57) delovno mesto šefa stanovanjske uprave pri ObLO Vrhnika.

Licitacija Vojne pošte 9685-21, Ljubljana Vojna pošta 9685-21 Ljubljana bo imela v svojih prostorih v Ljubljani, Metelkova 4

prvo javno ustno licitacijo za dobavo 8500 m³ drv, kvalitete po JUS - D. B 5 023/1955

Orientacijska vrednost 21.000.000 dinarjev. Dobavni rok najkasneje do 30. oktobra 1959. Licitacija bo 25. februarja 1959 ob 9. uri v zgoraj navedenih prostorih.

Pripravljena komisija OBLO Vrhnika

RTV LJUBLJANA KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO KINO «UNION» Ameriški kriminalni film Dama iz Šangaja

KINO «KOMUNA»: francoski film «Očka, mamica, moja žena in jaz». Tednik F. N. 4. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO «VIC»: italijanski barvni cinemascope film «Ljudje in volkovi». Režija: Giuseppe de Santis. Igrajo: Silvana Mangano, Yves Montand, Pedro Armendariz.

KINO «SOCA»: jugoslovska kinoteka predvaja angleški film «Regunec». Režija: Carol Reed - 1947. Igrajo James Mason, Robert New-

LOKALNI PROGRAM 14.00 Od arje do arje - 14.45-15.00 Ljubljanska kronika in obvestila

TELEVIZIJA Kanal 10 Prenos programa tujih televizijskih postaj

ZAGREB Knjigarna «Mladost», Maksimirska 44

STADE SE CVIJECE ROSOM KITITI Himzo Polovina

Sporo za petek, 30. januarja 5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) - 8.30-8.40 Reklame in obvestila - 8.45-9.00 Naš jedilnik - 9.05 Poje Ljubljanski komorni zbor pod vodstvom Milka Skoberneta - 8.30 Zabavni zvoki - 8.40 Potopisi in spomini - Thor Heyerdahl: Aku-aku - IV. - 9.00 Svet v orkestralnih barvah - 9.45 Viški fantje nastopajo - 10.10 Iz opernega sveta - 11.00 Popevke na tekočem traku - 11.30 Oddaja za cibabane - a) Kristina Brenk: Radovedna lutka - b) Od pesnice do pesnice - 12.00 Sople narodnih - 12.15 Kmečka univerza - Ing. France Adamič: Program in izvajanje perspektivnega načrta razvoja sadjarstva - 12.25 Igra pianist Darko Lukić - 12.40 Ameriške in kanadske pesmi poje Tennessee Ernie Ford - 13.15 Zabavna glasba, vmes obvestila - 13.30 Carl Maria Weber: Koncert za klarinet in orkester št. 2 v E-duru (Solist Alojz Heine) - 13.55 Narodne v priredbah Mateja Hubada poje Mariborski komorni zbor pod vodstvom Rajka Sikoske - 14.15 Turistična oddaja - 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame - 15.40 Na platnu smo videli - 16.00 Iz arhiva zabavne glasbe - 17.10 Odločki iz manj znanih oper - 18.00 Cetrčkova reportaža - Nikola Vitarović: Ljudje ob reki - 18.15 Jugoslovska peva zabavne glasbe - 18.45 Radijska univerza - Ing. M. Gnuš: O gradnji pristančič - 19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov - 20.50 Književnost v anekdotah - 21.20 Dve sonati Sergeja Prokofjeva (št. 3 in št. 8 - 22.15 Po svetu jazza - Izvaja pianist R. Corman - 23.10 Novi obzori - nove popevke - 23.40 J. Christian Bach: Concertanta simf. za 2 violini, oboe in orkester - 24.00 Zadržaj poročila in zaključek oddaje

KINO «SLOGA» Ameriški barvni western «Ranč prekletih» Režija: Fritz Lang. Igrajo Marlene Dietrich, Mel Ferrer in Arthur Kennedy. Predstave ob 15, 17, 19 in 21 uri. Predprodaja vstopnic ob 9-11 in od 14 dalje.

KINO «KOMUNA»: francoski film «Očka, mamica, moja žena in jaz». Tednik F. N. 4. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO «VIC»: italijanski barvni cinemascope film «Ljudje in volkovi». Režija: Giuseppe de Santis. Igrajo: Silvana Mangano, Yves Montand, Pedro Armendariz. Tednik F. N. 4. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO «SOCA»: jugoslovska kinoteka predvaja angleški film «Regunec». Režija: Carol Reed - 1947. Igrajo James Mason, Robert New-

KINEMA «TRIGLAV» Ameriški barvni cinemascope film Vrnil se bom v Kandaro v glavni vlogi Daniel Gelin in Bella Darvi. Predstave ob 16, 18 in 20. Predprodaja vstopnic ob 15 dalje. Danes zadnjikrat.

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri KOROŠKEM GOZDARSKEM PODJETJU SLOVENJ GRADEC razpisuje naslednja delovna mesta za: 1. knjigovodjo osnovnih sredstev, 2. knjigovodjo za knjiženje materialnega knjigovodstva, 3. administratorja, 4. šefa plana in analitika, 6. šefa vložišča.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri podjetju «AVTOBUSNI PROMET» CELJE razpisuje več delovnih mest za SOFERJE »D« kategorije in AVTOMEHANIKE. Prijave pošljite na naslov «Avtobusni promet» Celje, Titov trg 3.

Upravni odbor trg. podjetja z železnino na veliko in malo »KOVINA«-PREVALJE razpisuje mesto računovodje. Plača po tarifnem pravilniku podjetja, Družinsko stanovanje zagotovljeno. Prijave sprejema upravni odbor podjetja do 15. februarja 1959. Za razpisano mesto se zahteva popolna srednja šola s petletno prakso samostojnega računovodje ali nižja šola z osemletno prakso.

VESOLJSKA BUBA

*V okviru operacije
»Merkur« bi prvi človek
24 ur krožil okoli zemlje*

- Dopisniki tujih listov so pred dnevi poročali o zahtevi ameriške vlade, naj strokovnjaki čimprej dogradijo »vesoljsko buba«, ki bi jo izstrelili z raketo in v kateri bi se človek prvič vozil po vesolju. Še poprej so objavili novice, da bo prvi vesoljski potnik Američan Scott Crossfield, ki se bo s poskusnim raketnim letalom X-15, dvignil do 200 kilometrov visoko, nato pa se skušal živ in zdrav vrniti na zemeljsko površino.

Vesoljska buba — z njo bi potoval človek, čigar ime še ni znano — bi 24 ur krožila okoli zemlje, nato pa bi se s pomožno raketo vrnila iz višine 160 do 240 km nazaj na naš planet. Načrta so dali ime »Merkur«, uresničili pa bi ga najkasneje v dveh letih. Izdelava »bube« bo stala kake tri, graditev rakete pa okoli 40 milijard dolarjev. Dvanajst ameriških podjetij je že ponudilo načrte za graditev vesoljske bube, pristojne oblasti pa so sprejele načrt McDonellove družbe.

Raziskave in razni poskusi, ki jih delajo zdravniki že vrsto let v središču za vesoljsko medicino v Texasu, kažejo — tako vsaj trdijo strokovnjaki — da človeški organizem brez škode in posledic prenese zelo velik pospešek.

Potnik bo ležal v vesoljski bubi na hrbtu in s skrčenimi nogami. Kabina, v kateri bo tako ždel v dokaj neugodnem položaju, bo zavarovana pred visoko temperaturo, ki bo nastala zaradi izredne hitrosti, z laboratoriji na zemlji pa bo vzdrževal radijsko zvezo. Medtem ko bo krožil okoli zemlje, bo povsem izgubil telesno težo, ker zemeljska težnost zaradi hitrosti ne bo več delovala nanj. Poglavitni cilj pri tem poskusu: ugotoviti reakcijo človeškega organizma na večurno breztežnostno stanje. Kakor je znano, so ameriški znanstveniki doslej premagali telesno težo oziroma zemeljsko težnost le za borih 40 sekund. Izstrelitev človeka v krožno pot okoli zemlje velja že nekaj let za prvi poskus medplanetarnega poleta, zato naj bi operacija »Merkur« posredovala pomembne podatke v zvezi z izstrelitvijo rakete s človekom.

Z objavo, da pripravljajo prvi človeški vesoljski polet, ki »se bo

morda uresničil že čez nekaj dni«, so hoteli Američani odgovoriti na uspeh ruskih znanstvenikov pri iz-

Kanada je naročila v Etiopiji 800 opice, ki jih uporabljajo za pridobivanje cepiva proti otroški parali. Opice je napadla kužna bolezen in jih je do Londona v letalu poginilo 210, druge pa so skušali rešiti. Posnetek kaže bolno opico v rokah veterinarja Whittakerja.

strelitvi rakete, ki je — kakor je znano — zletela proti soncu. Seveda je vprašanje, ali bo operacija uspela. Zastojne na primer, pravijo strokovnjaki, ena sama drobna napaka pri izstrelitvi vesoljske bube ali prevelika začetna hitrost, ki bi lahko povzročila, da buba ne bi prispela do točke, kjer bi se usmerila v krožno pot, marveč bi bila uničena v ozračju.

Zastopnik posebnega odbora pri ameriškem Predstavniskem domu je dejal, da so Rusi to pot občutno prehiteli Američane, nekateri strokovnjaki pa menijo, da so sovjetski znanstveniki le leto dni pred ameriški. Podpredsednik Nixon je dejal, da so Američani pred Rusi na področju vojaških izstrelkov, za njimi pa v dosežkih ob poskusnem osvajanju vesolja. Njegovo izjavo je ostro grajal senator Symington, ki je dejal, da je Nixon »prevelik optimist«.

Podatki o raku po telefonu

Inštitut »Curie« v angleškem Hullu je uvedel zanimivo novost. Kdor zavrti določeno telefonsko številko, takoj dobi najnujnejše podatke o raku in torej lahko o pravem času gre k zdravniku, ki ugotovi rakasto bolezen na začetni stopnji.

Španci in calypso

Po pisanju nekega španskega lista je španskim ljubiteljem bolj všeč klasična kot pa moderna glasba, na primer mambo in calypso. Tako sodijo po podatkih, ki so jih zbrali o prodaji gramofonskih plošč. Med razprodajo so madridski kupci bolj povpraševali po ploščah z glasbo Beethovna in Čajkovskega kot pa po onih s tako imenovano popularno glasbo. Španski glasbeni strokovnjak Manchin meni, da ti podatki jasno kažejo okus povprečnega Španca. Plošče s španskimi ljudskimi pesmimi so kupovali menda samo tujci.

Nagrajeni francoski fiziki

Dve skupini francoskih atomskih fizikov sta si razdelili nagrado pet milijonov francoskih frankov, ki jih je dala vlada za znanstvene dosežke na področju atomske energije.

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

AHILOV NOS

RILČASTI TJULENJ IMA MOČAN, TRD, DOBRO ZAVAROVAN TILNIK, KI MU V ČASU PARJENJA NE MORE DO ŽIVEGA NITI NAJOSTREJŠI ZOB.

NOS PA JE ZELO OBCUTLJIV, CE SA MEC ZGRABI NA SPROTNIKA ZANJ, JE BOJ ZA SAMOJO ČE KMALU KONČAN.

»Atomska vojna in zdrava pamet«

V Angliji in tudi v svetovni javnosti je zbudila precej zanimanja in pozornosti najnovejša knjiga »Atomska vojna in zdrava pamet« 87-letnega angleškega filozofa in znanstvenika Bertrand Russell, ki je v minulih letih že večkrat opozoril na nevarnosti kopičenja atomskega orožja. Nekateri so ga zaradi tega imenovali »filozofa katastrofe«, stari učenjak pa je v svoji najnovejši knjigi še

močneje povzdignil glas in pozval človeštvo, naj se spame-tuje.

Zdaj opozarja Russell na veliko nevarnost, ki bo nastala, če se bo oboroževalna tekma prenesla z zemeljske površine tudi v vesolje. Po njegovem mnenju bi to pomenilo uničevanje nebesnih teles in sejanje smrti po vesolju. Russell obravnava v svoji knjigi možnost, da bi z našega planeta odpotovali

strokovnjaki v vojaških uniformah na nebesna telesa, na primer na Mars ali Venero. Iz oporišč, ki bi si jih z moderno tehniko zgradili tam zgoraj, bi lahko vzeli na piko naš planet. V vesolju bi nastala zmešnjava. Meseč bi kaj lahko razpadel, velikanske gmote bi priletele na Zemljo in uničile cele pokrajine...

»Čprav nimam otipljivih dokazov za to,« pravi Russell, »vendarle upam, da je ostala v možganih odgovornih državnikov vsaj še iskrica zdravega razuma. Leta minevajo, vsako novo pa nam prinaša čedalje večjo nevarnost jedrske vojne. Zdaj delajo načrte, po katerih bi Luno, Mars in Venero spre-menili v oporišča za izstreljevanje orožja, ki bi lahko uničilo ne le človeški rod, marveč vse živo na našem planetu.«

»Postojmo,« zaključuje Russell svojo knjigo, »ne hodimo dalje po tej poti, ki nas pelje v kolektivno smrt, marveč raje krenimo po poti, ki nam jo kaže zdrava pamet, po poti napredka in razcveta vsega živega na Zemlji. Tistega dne, ko bo podpisan sporazum o razorožitvi po

vsem svetu, po vsem našem planetu, bo odjeknila silovita eksplozija veselja do življenja in zmage zdrave pameti!«

V Los Angelesu so začeli uporabljati helikoptere za prevoz ranjencev pri prometnih nezgodah. Nekateri bolnišnice so že uredele prostore za vzlet in pristank. Helikopter lahko pristane na površini 12 x 12 m.

RIO PRESENEČENJE V NEDELJO!

Nafta v Severnem morju

Nemški, nizozemski in danski strokovnjaki raziskujejo bogata ležišča nafte, ki se skrivajo po njihovem mnenju na dnu Balthskega in Severnega morja. Morje je tam globoko le 40 m, zato upajo, da bodo čez nekaj let priletili na tistem področju zaradi zelo bogatih ležišč milijonov ton nafte na leto.

Češki računski stroj

V Pragi so izdelali baje najpopolnejši elektronski računski stroj, ki lahko opravi v sekundi do 800.000 matematičnih operacij.

Društvo proti praznovanju

Američani imajo vrsto znanstvenih društev in klubov. Eno takih je društvo za boj proti praznovanju in ima precej članov. Pred kratkim so imeli članski stanek. Povabljeni gostje so se zbrali v nekem hotelu s hišnim številko 13 in v sobi z isto hišnim številko. Vsak gost je razbil porcelan. Ko so gostje odšli, so služarji zbrali v opravi vrsto reči, ki jih praznovniki ljudje pojmujejo kot slabo znamenje.

Iz česa je sneg?

Osemletni deček je pobegel od doma z namenom, da bi sprezal na vrh 3280 m visokega ognjenika Etna na Siciliji. Povsem neznan črpanega dečka Salvatora Galupeta so karabinerji našli na skrajnem pobočju in ga spravili varno. Na vprašanje, zakaj se zbežal, je odgovoril: »Rad bi videl, iz česa je sneg.«

Sala v reklami

Sala in sploh humor sta dolgo učinkovita spremljevalca moderne reklame. Neki hamburški cvetličar pa je pred kratkim poskusil tudi z ironijo. »Danes so vrtnice tako poceni,« je napovedal na lepaku ob vходу v prodajalnico, »da lahko celo zakonski možje kupijo lepe šopke za svoje žene.«

Za dobro voljo

PESNIKOV GLAS

Neki pariški dnevnik je objavil oglas: »Diplomirani pesnik s 25-letno prakso piše pesmi za vsako priložnost. Dobite jih teden dni po naročilu. Sonet stane 250, krajša balada pa 400 frankov. Jamčim, da pesmi doslej še niso bile objavljene, čeprav imajo literarno vrednost.«

Stari in mladi

VOLTAIRE IN VSILJIVEC

Francoski pisatelj in filozof Voltaire je slovel tudi zaradi pikrosti. Nekoč so ga povabili na slavnostno kosilo. Zraven Voltairja je sedel bletavavec, ki ga je kar naprej trepljal po plečih.

»Dajte že to roko dol,« je rekel Voltaire.

»In kam naj jo dam?« ga je vprašal oni.

»Na svoja usta,« mu je mirno odgovoril Voltaire.

LINCOLNOV ODGOVOR

Predsednik ZDA Abraham Lincoln je nekoč odprl živinsko razstavo. Med gosti se je sprehajal tudi sin bogatega farmerja, ki je zviška gledal na razstavljen živo. Lincolnu je bilo njegovih opazk dovolj.

Ko so prišli v oddelek, kjer so stala teleta, se je spet oglasil tisti domišljavec in začel zabavljati čez teleta, čeprav so bila dobre reje:

»To ni nič, moj oče je vzredil tele, ki je mnogo večje in boljše od teh.«

Lincoln ga je premeril od nog do glave in rekel:

»Zdi se, da je res!«

Drobne ZANIMIVOSTI

OSEMDESETLETNI UCENEC

Jose Da Silva je najstarejši ucenec na Portugalskem. Redno obiskuje šolo za odrasle. Na Portugalskem se je letošnjo zimsko vpisalo v take šole 50.000 odraslih, ki se učijo čitati, pisati in računati.

DOLGA PLOVNA POT

Kmalu bodo izročili namesto 3500 km dolgo plošno pot po reki Sv. Lovrenca. Povezala bo velika mesta na atlantski obali s krajem v osrčju ZDA. Cez oceanske ladje bodo pristajale v Quebecu, Montrealu, Detroitu, Torontu in Chicagu. Plule bodo »navkreber«, saj bodo na koncu poti 75 km nad morskno gladino.

SAMO ZA PSE

Newyorški psi bodo kmalu dobili lastno restavracijo v Peti ulici. Imenovala se bo »Pri dobri kosti«. Konjskega mesa ne bo na jedilniku. Dvo-nožni psi spremenjavo bodo dobivali čaj in kavo. V tej restavraciji bo mogoče telefonično rezervirati mize.

ZNAMKE IN VODOMET

Na rimski glavni poti je hotel neki turist nalepiti znamke na 80 razglednic, ki jih je namenil znancem. Poprosil je, naj mu dajo gobico, pa so ga napotili k vodometu pred hišo, češ da gobica ni vračunana v ceno.

POROČNI REKORD

Nenavaden rekord je dosegla neka ženska iz Kobiljaka. Poročila se je sminjavajetkrat. Zadnjič sta se vzela s Perom Božičem iz Zirovca. Dan po poroki je 60-letna starica zapustila moža in se vrnila v domačo vas. Ob pomoči sosedov si je zbrila kolibo, v kateri namerava preživeti ostanek življenja.

SRNE IN JELENI V PALANKI

Brž ko nastopijo hladni zimski dnevi, prihajajo srne in jeleni iz lovišča Karadžordjevo v Bačko Palanko, da bi se ogreli. Hodijo po ulicah, otroci pa se z njimi igrajo in jim dajejo slasti.

PERE
BREZ
MILA

Prvo okrepčevalnico, ki deluje na sistem »postrezi si sam«, so odprli v londonskem Kensingtonu. Lastnik pravi, da se je promet predvsem zaradi ekspeditivnosti zvišal za polovico, režijski stroški pa so občutno nižji. Gostja na sliki si sama toči pivo